

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Masteruppsats

”Med bataljonens intåg i öknen kom också civilisationen”

*En undersökning om den svenska FN-truppen
efter Oktoberkriget. Dess åsikter om
lokalbefolkningen, lokalkultur och hur
åsikterna präglades av ett orientalistiskt synsätt*

Författare: Pugh Eskelin-Milton

Handledare: Magnus Persson

Examinator: Malin Lennartsson

Termin: VT22

Ämne: Historia

Nivå: Avancerad

Kurskod: 5HI50E

Linnéuniversitetet
Kalmar Växjö

”When the battalion got to the desert so did civilization”: A study of the Swedish UN-troop after the October war and its views on the local population, the local cultures and how it was characterized by orientalism

Abstract

This master thesis examines the Swedish part of the UN-operation after the October war, UNEF II, and how they portrait the local cultures and ethnic groups, both belligerent and the civilian population. The thesis uses two battalion newspapers. *Sandpappret* which was published ones a month between November 1973 and December 1979 and *Ökenkuriren* which was published semi-daily between November 27th 1978 and June 18th 1979. The thesis also uses two books written by participants of the operation, *Eld upphör!* By Hallqvist and *Ökenvägen* by Agrell.

The thesis reaches the conclusion that both newspapers and books use a very orientalist language and while positive comments do exist, like comments about the mysterious and wise orient, negative comments are more prevalent. This applies to both the belligerent and the civilian population. The books are more negative, and can be more negative, because they do not have a UN led editorial staff and the UN rules to think about. The arab culture is a lot more prevalent in the texts than the culture in Israel. The culture in Israel does not get the same orientalist treatment as the arab culture. Time does not seem to affect the opinions shown neither does most big events. The only big event that seems to have a lasting effect on the written opinions are when the buffer zone was extended and a lot of bedouins suddenly found themselves in the Swedish part of the zone.

Nyckelord

Orientalism, FN, Förenta Nationerna, Sinai, Egypten, Israel, Oktoberkriget, Yom kippur-kriget, Jom kippur- kriget, ramadankriget

Författare: Pugh
Eskelin-Milton
Handledare:
Magnus Persson
Examinator:
Malin Lennartsson
Termin: VT22
Ämne: Historia
Nivå: Avancerad
Kurskod: 5HI50E

Tack

Jag vill tacka min handledare Magnus Persson för all hjälp och alla kommentarer. Jag vill även tacka Hans Hägerdal som även han varit mycket hjälpsam. Utöver dem vill jag även tacka Anton Hinrichs och Tilda Karlsson som agerat bollplank och min familj som stöttat mig genom hela processen. Särskilt tack vill jag ge till min mor Carina Eskelin.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Syfte och frågeställning</i>	1
2	Teori och metod	3
2.1	<i>Orientalism och Concurrences</i>	3
2.2	<i>Diskursanalys</i>	7
3	Material	10
4	Bakgrund	16
5	Tidigare forskning	20
6	Analys	30
6.1	<i>Sandpappret</i>	30
6.1.1	FN-bataljon 52M	32
6.1.2	FN-bataljon 54M	35
6.1.3	FN-bataljon 58M	37
6.1.4	FN-bataljon 60M	38
6.1.5	FN-bataljon 62M	41
6.1.6	FN-bataljon 64M	44
6.1.7	FN-bataljon 66M	45
6.1.8	FN-bataljon 68M	46
6.1.9	FN-bataljon 70M	49
6.1.10	FN-bataljon 72M	50
6.1.11	FN-bataljon 74M/E	53
6.2	<i>Ökenkuriren</i>	55
6.3	<i>Eld upphör! Per Olof Hallqvist</i>	60
6.4	<i>Ökenvägen Wilhelm Agrell</i>	64
6.5	<i>Jämförelser av källor</i>	68
7	Slutsats och sammanfattning	71
	Referenser	81
	<i>Otryckta källor/internetkällor</i>	81
	<i>Tryckta källor och litteratur</i>	81

1 Inledning

Det är tradition att svenska FN-insatser har en egen tidning. Till exempel finns *Djungeltrumman* från Kongo-insatsen och *Cypressen* från Cypersinsatsen. I Mellanöstern under insats UNEF II, efter Oktoberkriget, hade de *Sandpappret* och *Ökenkuriren*. Dessa tidningar är tänkta att läsas av trupperna under insatsens gång och blir därigenom ett transportmedel för nyheter och åsikter som blivit godkända av en FN-redaktion.

FN:s stadgar talar om allas lika värde och värdighet men det är långt ifrån alltid dessa värderingar som syns i bataljonstidningarna. Det finns till exempel kommentarer som att orientalen har en oförmåga att förstå nödvändigheten i byråkrati.¹ Vilket är en tydlig uppdelning där olika folkgrupper blir tilldelade olika egenskaper. Vilka värderingar är det då som visas i tidningarna och stämmer dessa överens med truppers värderingar? Denna uppsats undersöker dessa frågor med UNEF II som undersökningsområde. Edward Saids definition av orientalism är det huvudsakliga tankesätt undersökningen utgår ifrån.

1.1 Syfte och frågeställning

Livet i en FN-trupp skiljer sig på många sätt från livet i sitt lands vanliga armé, kanske särskilt mycket i ett land som Sverige som genom modern historia har undvikit krig. Som FN-soldat är det inte försvaret av det egna landet som ligger i fokus utan försvaret av allas rättigheter och värdigheter. Det kan leda till stationering runt om i världen på platser man kanske inte vet någonting om. Detta riskerar att leda till en situation där soldater utan större kunskap och möjligen med negativa fördomar mot länder och folkgrupper ska försvara just dessa länder och folkgruppers rättigheter och värdigheter.

¹ Bergh, 1977a, s 9.

Denna uppsats undersöker hur de svenska bataljonstidningarna *Sandpappret* och *Ökenkuriren* porträtterade den lokala befolkningen och dess kulturer under FN-insatsen UNEF II i området runt Sinai 1973 – 1979. Särskilt potentiella orientalistiska tankesätt undersökts.

FN-insatser är fredsbevarande insatser men man måste ändå förbereda sig på risken att möta fientligt inställda trupper. Dessutom genomförs insatsen i länder långt hemifrån med en, för soldaterna, främmande kultur. Det gör det intressant att se vilken sorts bild bataljonstidningar försöker förmedla. Undersökningen tittar även på hur soldater av olika rang, en bataljonschef och en sergeant, såg på kulturerna och folken de mötte. För att se om detta stämmer överens med bilden som visas i bataljonstidningarna.

Frågorna uppsatsen ställer är.

1. Hur beskrivs de lokala kulturerna i de svenska bataljonstidningarna?
2. Hur beskrivs de israeliska och egyptiska trupperna av de svenska bataljonstidningarna?
3. Hur beskrevs lokalbefolkningen av de svenska bataljonstidningarna?
4. Då undersökningen antar att det kommer vara en stor skillnad mellan hur män och kvinnor blir benämnda, frågar undersökningen även specifikt hur lokalbefolkningens kvinnor blir beskrivna i bataljonstidningarna?
5. Alla ovan nämnda frågor ställs även utifrån FN-soldaters synvinkel.
 - 5.1. Stämmer bataljonstidningarnas och soldaternas bild överens?
 - 5.1.1. Är det något som skiljer sig åt och i så fall vad och varför?
6. Blir det någon förändring över tid eller på grund av någon specifik händelse angående hur källorna beskriver lokalbefolkningarna, kulturer och de olika arméerna?
7. Kan man se att språket tyder på orientalistiska tankar som det överlägsna väst eller den exotiska orienten.

2 Teori och metod

2.1 Orientalism och Concurrences

Orientalismperspektivet såsom Edward Said beskriver det är en grund för undersökningen. Orientalismen har under en lång period varit ett vanligt tankesätt hos såväl forskare som lekmän och var det även på 70-talet, vilket är tiden då den undersökta FN-insatsen utspelar sig.

Said menar att fritt tänkande om orienten inte är möjligt på grund av orientalismen. Han menar även att den europeiska identiteten kan vinna styrka genom att mäta sig med orienten.² Orientalismen beskrivs som ett dominansförhållande där orienten inte bara är orientalisk utan tvingas vara orientalisk av västvärlden för att passa in i den bilden av orienten som orientalism kräver.³ I ett orientalistiskt tankesätt beskrivs orientens olikheter, mot västvärlden, som dess svagheter.⁴ Med andra ord, allt som skiljer orienten och väst åt gör orienten svagare.

Går man tillbaka till 1800-talsorientalism beskriver Said det så här ”förknippades orientalen med vissa element i det västerländska samhället (brottslingar, sinnessjuka, kvinnor, fattiga) som hade en identitet som bäst kan beskrivas som beklagansvärt annorlunda”. Man såg dem ofta inte som människor utan snarare som problem som behövde lösas.⁵ Denna syn var som sagt prevalent på 1800-talet och behöver inte hållas till fullo under andra halvan av 1900-talet, nästan 100 år senare, men man ser ändå var det orientalistiska tankesättet har sina rötter. Dessa rötter kommer till ytan i vissa delar av uppsatsens material. 1800-tals orientalismen innehåller även en bild

² Said, 2016, s 66.

³ Said, 2016, s 69.

⁴ Said, 2016, s 321.

⁵ Said, 2016, s 324.

av orientalismens tankesätt som slarvigt, osymmetriskt och helt utan logik. De ansågs ha svårt med de allra mest uppenbara slutsatser.⁶ Inom orientalismen finns även en stark sexistisk bild. Den är särskild vanligt i bland annat reseskildringar, en genre som kan anses tangera stora delar av uppsatsens material. Kvinnor beskrivs ofta som skapta ur mäktiga mäns fantasi, de är dumma, villiga och ”ger uttryck för en gränslös sensualism”.⁷ Dessutom befinner sig orientalistiska tänkare existentiellt och moraliskt utanför orienten.⁸ Om man inom orientalismen talar positivt om orienten och dess folk görs det alltid med fraser som till exempel ”Österns vishet”.⁹

Orientalism som den beskrivs av Said kommer att kombineras med teoretiska och metodiska tankar inspirerade av bland andra Gunlög Furs och Nicklas Hålléns tankar inom Concurrences.

Concurrences är ett perspektiv som har utvecklats under ledning av professor Gunlög Fur på Linnaeus University Centre for Concurrences in Colonial and Postcolonial Studies, ett specialforskningscentrum inom Linnéuniversitetet. Concurrences vill lyfta fram ”spänningen mellan universalism och kulturell mångfald i den alltmer sammanlänkade och globaliserade värld som har uppstått som en följd av den europeiska expansionen under de senaste femhundra åren”.¹⁰ Concurrences utgår från kulturmöten av olika slag för att synliggöra och analysera kulturella skillnader. Concurrences vill visa på en mer balanserad förklaring till globalhistoria än vad som tidigare varit vanligt och vill visa på sidor som inte syns i den dominanta versionen av historien. Ordet concurrences har många betydelser och står inte bara för samtidighet utan även för bland annat

⁶ Said, 2016, s 110.

⁷ Said, 2016, s 325.

⁸ Said, 2016, s 88.

⁹ Said, 2016, s 326.

¹⁰ Linnéuniversitetet, Linnaeus University Centre for Concurrences in Colonial and Postcolonial Studies, <https://lnu.se/forskning/sok-forskning/linnaeus-university-centre-for-concurrences-in-colonial-and-postcolonial-studies/> (avläst 2022-08-23).

jämbördighet inom jurisdiktion och auktoritet och att ”korsa vid samma punkt”.¹¹

Concurrences menar att historia måste tolkas och i stället för att se allt som sägs som ren fakta måste man se vem som säger det och i vilket sammanhang. Detta kan ge flera concurrent (samtida) bilder av historien beroende på vems perspektiv man ser.¹² I min undersökning kommer detta framför allt synas som en förstärkning av tanken att materialet jag undersöker är skrivet ur ett svenskt, västerländskt, FN-perspektiv även när de talar om saker som framför allt kanske innehåller fakta om kulturerna som lever i området.

Concurrences som teori och metod menar även att man måste vara noga med att se skillnaden mellan olika källors perspektiv när de talar om samma saker. Ofta handlar det om källor från till exempel olika kulturer.¹³ I mitt fall kommer den stora skillnaden mellan källor vara mellan de officiella tidningarna och böckerna *Eld upphör!* och *Ökenvägen*. Tidningarna försöker ge nyheter på plats och höja moral, men är också skrivna och godkända av en FN-anställd redaktion med hjälp av vissa regler som uppsatsen tar upp närmare under materialdelen. Böckerna är skrivna av soldater, den ena överste och bataljonschef den andra sergeant, efter deras tid i FN. Med hjälp av i första hand anteckningar från deras tid i FN. Dessa böcker har inte alls samma FN-krav och kan därmed potentiellt ge uttryck för en helt annan bild. Likt sättet två olika kulturer kan ha beskrivit samma historiska händelse på olika sätt.

Inom Concurrences är man särskilt intresserad av när olika bilder möts och hur de påverkar varandra, Gunlög Fur beskriver det som små vattenströmmar som tillsammans bildar en flod, men ingen ström är

¹¹ Linnéuniversitetet, Linnaeus University Centre for Concurrences in Colonial and Postcolonial Studies, <https://lnu.se/forskning/sok-forskning/linnaeus-university-centre-for-concurrences-in-colonial-and-postcolonial-studies/> (avläst 2022-08-23).

¹² Fur, 2017, s 45.

¹³ Fur, 2017, s 47.

överblicks den andra.¹⁴ Då mitt material är helt och fullt från svenska och FN källor framgår inte denna del av Concurrences alltid tydligt mellan kulturer. Men där det varit möjligt att se de olika kulturernas bild på situationer, om än genom en svensk FN-lins, försöker uppsatsen framhäva det. Som ovan nämnts undersöks även bataljonstidningarna och soldatböckerna för att se skillnader och för att se om de påverkar varandra på ovan nämnda vis.

I ett exempel Fur tar upp beskrivs staden Trempealeau i Wisconsin där de skrapade bort lager på lager med historia och i slutändan hittade ett stort antal världsbilder som beskrivs som ett nät av relationer som tillsammans visar platsens djupare historia.¹⁵ Inom metoden varnas det dock också för att bara se historien från de underkuvades utgångspunkt.¹⁶ Concurrences menar att olika världsbilder är sammanlänkade men inte hierarkiskt placerade över och under varandra. Men man måste också vara medveten om att maktrelationerna mellan olika grupper påverkar varandra.¹⁷ Man behöver med andra ord se historia både från de kuvades och de kuvandes sida i kombination.

Med Concurrences som inspirerande tankesätt kan man med fördel skriva platsens historia. Med andra ord skriver man inte till exempel historia om etnicitet. Man skriver historien som den är bunden till platsen och folket som råkar röra sig där. Detta har möjligheten att ge en utförlig bild av just detta.¹⁸ Detta passar mig bra då jag inte skriver om ett speciellt folk eller kultur, jag skriver om just de mötena som händer på en specifik plats vid en specifik tid som råkar ske mellan kulturer.

Inom Concurrencesmetoden menas att skribenter aldrig finns inom ett vacuum. Detta gör att saker som politiska åsikter kan förvränga information

¹⁴ Fur, 2017, s 46.

¹⁵ Fur, 2017, s 48.

¹⁶ Fur, 2017, s 49.

¹⁷ Fur, 2017, s 54.

¹⁸ Fur, 2017, s 53 – 54.

och förstärka stereotyper. Med kunskap om den risken minskar risken att man tolkar åsikter som fakta.¹⁹ Vetskapen att tolkningar och texter kan variera grovt skapar en bild av samexisterande världar vilket i sin tur kan underminera den eurocentriska världsuppfattningen genom att justera och bredda världsbilden.²⁰ I fallet av denna uppsats är det inte den huvudsakliga uppgiften. Men för att förstå hur FN-soldaterna uppfattar, eller i alla fall skriver om, andra kulturer hjälper det att förstå vad som kommer sig av en Eurocentrisk uppfattningsbild. Sen måste det även förstås att alla skribenter som undersöks sätter sig själva, i tidningarnas fall sätter de hela svenska FN-bataljonen, i centrum och fakta som skrivs ner är från deras synvinkel och valdes ut för att den är intressant för just dem.

2.2 Diskursanalys

Utifrån de tidigare nämnda perspektiven används en diskursanalytisk metod för att förstå vad som skrivs i de olika källmaterialen. För att förstå diskursen tittar denna undersökning på det som sägs i sin kontext, både social kontext, vem som säger något och till vem, och i vad Alvesson och Sköldberg kallar mikrokontext, vad som skrivits tidigare och hur.²¹

Diskursanalys menar att man inte kan läsa av i en text vad som är sant och inte. Det är inte heller möjligt att på ett smidigt sätt se vad en person faktiskt tycker och tänker. Alvesson och Sköldberg skriver:

But it is possible to focus on utterances which reflect attitudes, and to ask oneself the following questions. On what occasions are the different attitudes expressed? How are the utterances constructed? In what context are they included and what functions do they fulfil?²²

¹⁹ Hållén, 2017, s 60.

²⁰ Hållén, 2017, s 73.

²¹ Alvesson och Sköldberg, 2018, s 282.

²² Alvesson och Sköldberg, 2018, s 285.

Dessa frågor är intressanta att sätta på både böcker och tidningar och dessutom att sätta mot varandra. Sättet skribenterna väljer att skriva sina artiklar/böcker undersöks efter detta diskursiva sätt. Uttalanden om andra folkgrupper undersöks och genom ett diskursivt tankesätt försöker undersökningen se vilka attityder som reflekteras i texterna. Diskursanalyser tittar även gärna på hur texterna är organiserade och ifall några ämnen tas upp med vaghet.²³ Med allt detta sagt menar jag inte att man automatiskt ska anta att texterna ljuger angående åsikter och liknande. Men man kan bara med säkerhet säga vad som är sagt och fundera över varför och med vilken funktion det är sagt. Med allt ovan sagt och med vetenskapen att man inte med full säkerhet kan läsa in betydelser och känslor i en text är jag av samma åsikt som Potter och Wetherell, som Alvesson och Sköldberg ofta referera till i sin bok, att det inte finns någon anledning att helt ignorera betydelser i meningar.²⁴

Bland sakerna som undersöks i denna uppsats är texternas kontext, både situationskontext, intertextuellkontext och kulturkontext. Situationskontext handlar om hur saker som en medverkande verksamhets syfte samt platsen och tiden där texten skrevs påverkar innehållet i texten,²⁵ vilket blir tydligast för *Ökenkuriren* och *Sandpappret*.

Även texternas påtänkta mottagare och dess sändare är intressant för tolkningen då det kan påverka texten,²⁶ sändaren för många av tidningarna är bataljonen, liksom den påtänkta mottagaren är bataljens personal. Vissa tidningsnummer, eller enskilda artiklar, har ett namn eller titel kopplat till sig vilket gör att de tillsammans med bataljonen blir sändaren. Detta har potentialen att påverka texten, till exempel till att vara positiv när den skriver om saker FN vill få uträttade, även om de kan anses

²³ Alvesson och Sköldberg, 2018, s 287.

²⁴ Alvesson och Sköldberg, 2018, s 288.

²⁵ Hellspong och Ledin, 1997, s 50.

²⁶ Hellspong och Ledin, 1997, s 52 – 53.

moraliskt tveksamma. Ett tydligt exempel är beduinräkningsdagen som tas upp i *Sandpappret* för FN-bataljon 60M där FN väljer att acceptera sitt tydliga dominansförhållande bland annat för egen vinning. Att skriva negativt om detta när bataljonen är den tänka mottagaren hade varit kontraproduktivt.

För böckerna blir allmänheten mottagaren även om Hallqvist har haft flera andra tänkta mottagare tidigare. Skillnaden på mottagare gör att böckerna inte har samma krav på sig att skriva positivt om FN:s handlingar.

Även texternas ändamål, deras textsyfte, och deras språkanvändning, kod, kan ge insikter i texten.²⁷ Även intertextuell kontext kan bli intressant i undersökningen. Med intertextuell kontext menas att texten sätts i sitt sammanhang mot andra texter.²⁸ I min undersökning kan det till exempel bestå i att ett nummer av *Ökenkuriren* refererar till ett nummer av *Sandpappret* eller att ett nummer av *Sandpappret* från bataljon 70M refererar till ett nummer från bataljon 58M. Tydliga exempel på detta är när båda tidningarna skriver om en skadad dromedar. Eller när *Ökenkuriren* skriver tydligt om smuggling vilket ökar kredibiliteten för *Sandpapprets* artikel om smuggling som inte tidigare kunnat verifierats.

Även den kulturella kontexten kan bli viktig i undersökningen. Inom kulturell kontext räknas den materiella kulturen. Kort sagt vilka möjligheter uppsatsens material hade att bli till. En annan del av den kulturella kontexten är den sociala organisationen. Med andra ord att någon har tid och lust att läsa det som trycks. Den sista delen inom den kulturella kontexten är den andliga kulturen hit hör tankesätt, värderingar och attityder som tillsammans skapar en omedveten uppfattning om verklighetens natur.²⁹ I källmaterialet syns den kulturella kontexten till exempel i att det fanns lokala tryckerier som kunde tänka sig att trycka bataljonstidningarna. FN-

²⁷ Hellspong och Ledin, 1997, s 54.

²⁸ Hellspong och Ledin, 1997, s 56.

²⁹ Hellspong och Ledin, 1997, s 58 – 59.

tjänsten gav tillräcklig fritid för att man skulle ha tid och lust att läsa tidningarna och det fanns attityder inom FN, både FN:s officiella attityd om allas lika värde och den mer orientalistiska attityd som syns i tidningarna.

Speciellt attityderna om folk som inte är del av FN undersöks. Här undersöks vad Hellspong och Ledin kallar för plus- och minusord, vilket är positiva och negativa ord som används för att beskriva saker eller personer.³⁰ Ett av de tydligaste exemplen är den återkommande attityden att beduinerna är problematiska. Ett mer tvetydligt exempel på attityder är den, inom tidningarna, vanliga attityden att nästan alla kvinnor man möter i Mellanöstern är mörka skönheter.

3 Material

Materialet som används är i första hand bataljonstidningarna *Sandpappret* och *Ökenkuriren*. *Sandpappret* har hämtats och läst ifrån fredsarkivets digitala samlingar.³¹ Tidningen gavs ut en gång i månaden under hela insatsen och är oftast mellan 19 och 28 sidor lång. Under insatsen byttes de svenska bataljonerna ut ett antal gånger och på framsidan av tidningen står det skrivet vilken bataljon som var på plats då det numret utgavs samt utgivningsår och oftast månad. I uppsatsen används de nummer av tidningen som gavs ut från november och december 1973 när FN-bataljon 52M var på plats till de som gavs ut maj till december 1979 när FN-bataljon 74M/E var på plats. Mellan dessa var ett antal andra FN-bataljoner på plats däribland FN-bataljon 56M. De nummer som utkom under FN-bataljon 56M:s tid finns inte tillgängliga i fredsarkivets digitala samlingar. Alla bataljoner har fem

³⁰ Hellspong och Ledin, 1997, s 170.

³¹ Fredsarkivet är före detta Folke Bernadottesamlingar och en del av Folke Bernadotteakademien, myndigheten för fred, säkerhet och utveckling.

eller sex planerade nummer, ett för varje månad de var på plats, därmed bör det vara max sex nummer som saknas. Det är en förhållandevis liten del i det allmänna använda materialet som består av 52 numrerade utgåvor och minnesböckerna för FN-bataljon 58M och FN-bataljon 74M/E som inte är uppdelade i nummer men som är 113 onumrerade sidor inklusive pärm lång, respektive 126 sidor lång.

När en bataljon blev avlöst fick de medverkande i bataljonen en minnesbok bestående av alla nummer av *Sandpappret* som gavs ut när de var på plats. Både lösa nummer och dessa minnesböcker har lästs. Under uppsatsen refereras det till det ena eller det andra beroende på var informationen hittades även om innehållet är identiskt förutom förord som finns i vissa av minnesböckerna. Alla nummer har lästs men alla nummer har inte refererats till då inte alla hade relevant information.

Ökenkuriren var planerad att komma ut varje vardag under tiden FN-bataljon 72M var på plats under insatsen. Planeringen följdes inte alltid men *Ökenkuriren* kom ut förhållandevis regelbundet med 84 nummer mellan 27:e november 1978 och 18 juni 1979. Tidningarna är oftast mellan två och fem sidor långa. Alla dessa nummer har hämtats och lästs från det digitala föreningsarkivet hos FN-veteranerna 72M:s förening.

Ökenkuriren och *Sandpappret* kom delvis ut under samma period. Under denna period har det varit givande att jämföra dem och se vilken skillnad det var på nyheterna som gavs ut nästan dagligen i *Ökenkuriren* och de nyheter som kom ut i *Sandpappret* en gång i månaden. Det är även viktigt att tillägga att *Sandpappret* hela tiden var tänkta att ges ut som minnesbok och dess redaktör med stor sannolikhet måste ha tänkt en extra gång på vad som kom med i tidningen då den var menad att spara. *Ökenkuriren* i sin tur har alla tecken på att vara en slit-och-slängtidning. Därmed kan den potentiellt ha haft en något mindre noggrann genomläsning innan tryck. Åsikten att det är en slit-och-slängtidning bygger på att

tidningen i sitt andra nummer påpekar att de har dåliga förhållanden och budget att trycka en högkvalitativ produkt.³²

Ökenkuriren har även dålig papperskvalitet vilket styrker bilden att det är en slit-och-slängtidning. De digitalt inskannade tidningarna har mycket tunt papper vilket gör att trycket ofta lyser igenom till den grad att texten är svår att läsa.

De officiella bataljonstidningarna har bestämmelser för hur skribenterna får uttrycka sig. Exakt vad reglerna innebär framgår inte i tidningarna men vid några tillfällen refereras det till dessa regler. I *Sandpappret* för FN-bataljon 72M står det att man ska vara försiktig med hur man uttrycker sig om bland annat religion, politik och ekonomi. I *Sandpappret* för FN-bataljon 74M/E står en uppmaning till skribenter att hålla ”inne med kritiska omdömen om land och folk, omdömen som kanske inte är grundade på så djupa kunskaper och erfarenheter som krävs”.³³ *Ökenkurirens* andra nummer påpekar att man ska försöka hålla sig borta från politiska värderingar³⁴ och det 46:e numret påpekar att man tycker sig lyckats hålla regeln att vara genomgående positiv.³⁵ Materialet som trycktes måste ha blivit godkänt av samma redaktion som kommer med dessa uppmaningar. Det tyder på att man var medveten om att ett orientalistiskt och negativt språk användes. Redaktionen släppte ändå igenom denna sorts texter men detta är ett uppenbart försök att minska dem. Det kan tyda på att texter med mer orientalistiskt språk hindrades eller fick skrivas om.

Även om de fullständiga reglerna aldrig räknas upp i tidningarna verkar de i stort följa FN:s stadgar. FN:s stadgar innehåller bland

³² Lidén, 1978a, s 3; Här refereras till tidningen *Ökenkuriren*. Denna tidning är inte alltid sidnumrerad men då det är väldigt få sidor i varje nummer har jag valt att räkna sidorna och numrera dem i varje referens till *Ökenkuriren* i uppsatsen. Detta för att öka tydligheten för läsaren.

³³ Sköld, 1979, s 4.

³⁴ Lidén, 1978b, s 3.

³⁵ Dahl, 1979b, s 3.

annat betygande om varje enskild människas värdighet och värde och att man ska leva tillsammans som goda grannar och:

att åstadkomma internationell samverkan vid lösande av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell eller humanitär art samt vid befordrande och främjande av aktningen för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.³⁶

Detta gör det extra intressant när tidningarna skriver något om andra kulturer, speciellt om det skrivna är, eller kan ses som, negativt. Det som kan ses som negativt har då ändå blivit godkänt av redaktionen som i sin tur uppenbarligen försöker hålla sig till de ovan refererade reglerna. Även om detta är en intressant aspekt behöver det inte nödvändigtvis vara representativt för hur de berörda soldaterna såg på kulturerna på plats.

Utöver tidningarna använder uppsatsen två minnesböcker skrivna av soldater på plats under insatsen. Den ena boken är *Eld upphör! Med svensk trupp i Sinai* av Per Olof Hallqvist. Den andra boken är *Ökenvägen: minnet av krig* av Wilhelm Agrell.

Hallqvist var överste och bataljonschef för FN-bataljon 52M. Han har valts ut av anledning att trots det limiterade material, uppsatsen har från soldater, vill uppsatsen undersöka soldater av både hög och förhållandevis låg militär rang. Hallqvist, som bataljonschef representerar en mycket hög rang bland soldaterna på plats.

Boken utgår ifrån Hallqvists minnesanteckningar som han till en början skrev för egen och familjens del. Den har även tagit en del fakta från FN-bataljon 52M:s slutrapport. Boken spreds sedan till intresserade parter inom Försvarsmakten och en senare till allmänheten. Händelserna boken nämner skedde mellan 1973 och 1974. I boken berättar Hallqvist om händelseförloppen från hans val att gå med i FN, när han får uppgiften att

³⁶ Förenta Nationerna, *Förenta Nationernas stadga och stadga för den internationella domstolen*.

åka till Mellanöstern och sedan genom hela hans tjänstgöring på plats. Boken är skriven 1977 några år efter hans tjänstgöring, men medan insatsen fortfarande pågick.

Agrell var sergeant i FN-bataljon 52M.³⁷ Sergeant är inom militären en låg grad av officerare vilket gör att Agrell rangmässigt är betydligt mer representerande av gemene soldat på plats än vad Hallqvist är. Agrell har senare blivit mycket känd inom den akademiska världen och nu är professor emeritus på statsvetenskapliga institutionen på Lunds universitet, denna fakta kan vara värd att känna till men jag har inte lagt något värde i det under uppsatsen gång mer än en snabb tanke att det ökar hans boks kredibilitet ytterligare.

Agrell var på plats samtidigt som Hallqvist. Detta ger två olika synvinklar på samma del av konflikten och den ena boken kan vara till hjälp om det uppstår några frågetecken i den andra. Till skillnad från Hallqvists bok är Agrells bok skriven efter insatsen, år 2000. Den bygger på minnesanteckningar, som hans dagbok, från insatsen. Agrell påpekar själv i inledningen till sin bok att många saker han skrivit upp i sin dagbok under insatsen har fallit i glömska sedan den tiden. Ibland hittar han även anteckningar som han inte över huvud taget förstår sig på.³⁸ Boken tar inte heller bara upp FN-insatsen utan är mer av en biografi med tyngdpunkten på FN-insatsen. Under sin FN-tjänst blev Agrell assistent till chefen för infoavdelningen, enligt Agrells egna ord var det FN:s underrättelsetjänstavdelning. En sådan fick inte existera och fanns därav under annat namn.³⁹

Agrell har skrivit flera böcker angående Oktoberkriget och dess efterdyningar. Bland annat *Mellersta östern – mot ett femte krig?* som gavs ut 1976 då FN-insatsen fortfarande pågick. Denna och andra av hans böcker

³⁷ Agrell, 2000, s 8.

³⁸ Agrell, 2000, s 8.

³⁹ Agrell, 2000, s 80.

ger intressanta insikter i kriget. Men då det är hans egen syn på insatsen denna uppsats bryr sig om har *Ökenvägen* visat sig vara den mest relevanta boken, då den har en biografisk inriktning, trots sitt förhållandevis sena utgivningsdatum.

Att tidningarna *Sandpappret* och *Ökenkuriren* skrevs på plats under pågående insats betyder att de har en stor närhet till händelserna något som är mycket positivt ur en källkritisk synpunkt. De hade dock en redaktion som följde vissa regler och hade möjlighet att välja vad som skrevs i tidningarna. Det finns med andra ord en viss risk för censur. Det är något som har funnits i åtanke under arbetets gång. Det hade varit källkritiskt problematiskt om fakta om händelser hade varit min huvudsakliga frågeställning. Materialets sanningsenlighet är inte nödvändigtvis hög men då mina huvudsakliga frågeställningar är angående hur tidningarna valt att beskriva lokalbefolkningen och dess kulturer är detta inte ett större källkritiskt problem. Potentiell censurering blir en del av mitt resultat.

Hallqvists bok är också skriven under insatsen, dock efter att hans tid i insatsen var slut. Detta gör att även denna är mycket nära händelserna i tid. Boken bygger på minnesanteckningar från tiden i FN och Hallqvist hade ingen redaktion som kunde censurera honom. Han påpekar dock att han måste vara lite försiktig när man skriver kritiskt om FN. Viss självcensur kan förekomma, precis som i alla sorters biografiska böcker.

Agrells bok är skriven långt efter insatsen men den bygger på dagboksanteckningar från tiden vilket gör att jag inte anser att närhetskriteriet blir allt för avlägset för att användas. Agrell har dock haft möjligheten att ändra sitt språkbruk för att bättre passa in i tiden runt bokens utgivning, år 2000, vilket har funnits i åtanke under arbetets gång. Agrell hade inte heller en FN-redaktion att tänka på men precis som med Hallqvists bok finns det viss risk för självcensur och då boken är skriven långt i efterhand finns alltid risken att händelser minns felaktigt. Även om han använder sina egna anteckningar som källa.

4 Bakgrund

Den 6 oktober 1973 startade Oktoberkriget mellan på ena sidan Egypten och Syrien på andra sidan Israel.⁴⁰ Egypten och Syrien var den inledningsvis aggressiva parten.⁴¹ kriget har många namn utöver Oktoberkriget, det kallas även Arabisk-israeliska kriget, Yom kippur-kriget, Jom kippur-kriget och Ramadankriget.

Kriget startades då de medverkande arabiska staterna ville förbättra sitt läge som ansågs katastrofalt sedan förlusterna 1967. De var även överens om att de palestinska rättigheterna behövde upprätthållas.⁴²

Israel var till stor del oförberett på anfallet och dess motreaktioner var till en början svaga.⁴³ Under en kort period i början av kriget gick det bra för Egypten och Syrien som båda tog landområden. Men när Israel lyckats mobilisera sina trupper gick de till en effektiv motattack. De tog sig över kanalen och skapade sig ett brohuvud på västra sidan och lyckades samtidigt omringa en stor del av den egyptiska tredje armén. Vid Golanhöjderna utvecklades ett liknande händelseförlopp där Israel efter en tidig chock återhämtade sig och tog över nya områden.⁴⁴

USA och Sovjetunionen ställde sig på varsin sida av konflikten men insåg efter hand att det riskerade att leda till konflikt mellan dem. De la gemensamt fram ett förslag om eldupphör i FN:s säkerhetsråd som antogs enhälligt den 22 oktober.⁴⁵ Vapenstilleståndet hölls dock inte och Egypten bad supermakterna inom FN med andra ord USA och Sovjetunionen, att

⁴⁰ Stjernfelt, 1987, s 22 – 24.

⁴¹ Agrell, 2021, s 104 – 105.

⁴² Stjernfelt, 1987, s 22 – 24.

⁴³ Agrell, 2021, s 105 – 115.

⁴⁴ Stjernfelt, 1987, s 23 – 25.

⁴⁵ Stjernfelt, 1987, s 24 – 26.

skicka egen trupp för att hjälpa till att övervaka eldupphörs-resolutionen vilket USA vägrade. USA ansåg att det riskerade att leda till en större närvaro av Sovjetisk personal i mellanöstern och att det hade skadat deras diplomatiska planer efter kriget.⁴⁶ Sovjetunionen började förbereda för att skicka trupper vilket inte sågs med blidas ögon av USA som höjde sin krigsberedskap.⁴⁷ I sin utförliga text på ämnet menar dock Galia Golan att det är något otydligt exakt vilka förberedelser som faktiskt ägde rum. Sovjets utrikesminister under dessa händelser, Andrej Gromyko, sa 1989 att de enda trupper som möjligen var påtänka var en avspärningstrupp runt Kairo.⁴⁸ Den allvarliga situationen mellan supermakterna löstes då de alliansfria medlemmarna i FN:s säkerhetsråd röstade igenom en ny resolution den 25 oktober. Den krävde omedelbart och fullständigt eldupphör, ökat antal militära FN-observatörer på båda sidorna av konflikten och det omedelbara upprättandet av en *United Nations Emergency Force* (UNEF) där alla medlemsstater i FN, utom de permanenta medlemmarna, skulle medverka.⁴⁹ Den 26 oktober stod generalsekreterarens rapport klar och i den stod bland annat den viktiga punkten, att säkerhetsrådet hade röstat igenom denna nya UNEF-styrkan och den därmed inte kunde upplösas av någon av de stridande parterna. Styrkan skulle dock operera med deras samarbete och samtycke.⁵⁰

På grund av omständigheter som till exempel brutna elduppehåll är det svårt att fastställa ett exakt datum då stridigheterna tog slut men ofta brukar den 24 oktober ses som slutdatum för kriget.⁵¹ Det är datumet de direkta stridshandlingarna avbröts.⁵² Då båda de stridande sidorna i kriget hade en mycket dålig position med risk för stora förluster vid ett

⁴⁶ Siniver, 2013, s 96.

⁴⁷ Stjernfelt, 1987, s 25 – 26.

⁴⁸ Golan, 2013, s 112.

⁴⁹ Stjernfelt, 1987, s 25 – 26.

⁵⁰ Agrell, 2021, s 182.

⁵¹ Stjernfelt, 1987, s 27.

⁵² Ericson Wolke, 2019, s 530.

fortsatt krig välkommande Egypten UNEF insatsen och Israel accepterade den. FN-truppen placerades huvudsakligen i Sinai.⁵³

För att så snabbt som möjligt få in trupp på plats begärde FN:s säkerhetsråds ordförande i ett möte den 25 oktober att de finska, svenska och österrikiska trupperna som befann sig på Cypern direkt skulle skickas till Egypten.⁵⁴ Delar av den svenska FN-bataljonen på Cypern skickades till Egypten redan den 26–27 oktober.⁵⁵ Den 27 oktober godkändes den slutgiltiga versionen av resolutionen.⁵⁶

Den svenska Cypernbataljonen i Mellanöstern blev förstärkt av beredskapsbataljon 23B, som från början också var tänkt att skickas till Cypern. Att beredskapsbataljon 23B skulle skickas fick deras befäl Hallqvist reda på den 25e oktober, förtruppen förväntades resa redan den 30e oktober.⁵⁷ Beredskapsbataljon 23B blev inom UNEF II omdöpt till FN-bataljon 52M.⁵⁸ Denna nya FN-bataljon hade vid sin gruppering i Mellanöstern knappt hunnit påbörja sin grundläggande beredskapsutbildning och inte fått någon form av platsspecifik utbildning. De fick sin platsspecifika utbildning på plats efter påbörjad FN-tjänst, något som underlättades då delar av den mer erfarna Cypernbataljonen också var på plats.⁵⁹

Det blev ett hopp mellan att första och andra halvan av FN-truppen kom på plats vilket gjorde att det tog upp mot fyra månader att få alla 7000 man redo. Bland annat berodde detta på att vissa fattigare länder hade problem att få sina trupper redo på kort tid.⁶⁰

⁵³ Stjernfelt, 1987, s 29 – 31.

⁵⁴ Stjernfelt, 1987, s 33.

⁵⁵ Ericson Wolke, 2019, s 530 – 531.

⁵⁶ Stjernfelt, 1987, s 36.

⁵⁷ Agrell, 2021, s 188 – 189.

⁵⁸ Stjernfelt, 1987, s 41.

⁵⁹ Stjernfelt, 1987, s 66 – 67.

⁶⁰ Stjernfelt, 1987, s 314.

UNEF II:s start var inte en lugn affär, bland annat förekom väpnade incidenter den tredje och den trettonde november 1973. Den tredje november besköt Israel en by som Egypten tagit över några dagar tidigare. Detta hände precis i närheten av FN-observationspost OA, i närheten av Timsahsjön. Den trettonde november besköt Egypten en bandtraktor som arbetade nära gränsen i närheten av observationsplats OI strax nordväst om OA. Egypten hade i förväg varnat FN-positionen att de planerade att beskjuta traktorn om den inte slutade arbeta. Israel vägrade till en början upphöra med arbetet och det resulterade i en sex timmar lång frontincident. FN-kapten Folke Schippel som var i radiokontakt med OI under incidenten menar dock att båda sidorna siktade ovanför sina motståndare och det inte var menat som dödande eld.⁶¹ Elden var kraftig nog att resultera i rapporter om stridsutmattning från svenska FN-soldater.⁶²

Under de sista månaderna av 1973 var läget mycket spänt och till och från landade granater i eller i närheten av FN-positioner. Tiden upptogs till stor del av förhandlingar där FN försökte få tillåtelse att utvidga sin insatsposition i ingenmansland.⁶³

Den 25 april 1979 blev det till sist fred mellan Egypten och Israel och det tog ända till den 25 april 1982 innan alla FN trupper till slut hade lämnat området.⁶⁴

⁶¹ Stjernfelt, 1987, s 68 – 69.

⁶² Ericson Wolke, 2019, s 531.

⁶³ Stjernfelt, 1987, s 72.

⁶⁴ Stjernfelt, 1987, s 194.

5 Tidigare forskning

Den tidigare forskningen som används tar upp ett antal inriktningar på FN-insatser. Forskning har tidigare ofta tittat på vilka resultat FN-insatser har haft, och varför, genom att titta på specifika insatser. Andra undersökningar har tittat på de politiska insatserna och dess effekter både på truppenivå på plats och högre upp i FN:s rang. Det finns även komparativa undersökningar som tittar på en stor mängd olika FN-insatser för att se likheter och skillnader. Även undersökningar som tittar på hur FN-insatser mottogs och benämndes av bland annat politiker och media i Sverige. Inriktningen denna uppsats utgår ifrån är dock ovanlig och framgångsrik, när den över huvud taget finns med, som en bisats eller ett sidoämne.

Vad som menas med en FN-insats kan variera då FN arbetar med många olika sorters insatser. Men när denna uppsats talar om en FN-insats menas en fredsbevarande eller fredsframtvängande insats utförd av FN-trupp. Även detta är dock ett ganska brett tema vilket är grunden för Lars Ericson Wolkes komparativa undersökning som går igenom just fredsbevarande och fredsframtvängande insatser där svenska trupper medverkat.

Ericson Wolke menar att inom forskning om internationella fredsinsatser har det identifierats sex olika sorters fredsinsatser. Nummer ett, trupp sätts in innan konflikt har brutit ut. Nummer två, insatt trupp med båda stridande parter godkännande där insatsen är begränsad och inte kan eller får påtvinga sin vilja på någon av parterna. Nummer tre, agera fredsbevarande där en formell vapenvila råder men det ändå pågår våld. Nummer fyra, fredsframtvängande insats, där om nödvändigt våld kan brukas för att tvinga parterna att följa det internationella samfundets krav. Nummer fem, stödja en fredlig överenskommelse och säkra framtida fred, parternas samarbete är

viktigt. Nummer sex en administrativ övergång där insatsen hjälper det internationella samfundet att genomföra en politisk förändring.⁶⁵

Ericson Wolke förklarar till en början vilka byggstenar en internationell fredsoperation har och att syftet inte är att erövra territorium utan att återställa status quo eller annan överenskommen status och stödja områdets befolkning. Dessutom ska skadorna på de icke krigförande minimeras.

Ericson Wolkes undersökning börjar redan 1921 med vilnadetachmentet en operation som dock aldrig blev av.⁶⁶ I hans undersökning ingår även Saarbataljonen 1934–1935, Mellersta Östern 1956–1967 (UNEF I) Kongo 1960–1964, Cypern 1964–1987, Mellersta Östern 1973–1980 (UNEF II) Libanon 1978–1994, Västra Balkan 1991–2014, Afghanistan 2002–2014, Liberia 2004–2006, Kongo 2006, Tchad 2008, Libanon 2006–2007, Somalia 2009–2010, Libyen 2011, Mali 2014 och framåt.⁶⁷ Ericson Wolkes text är utgiven 2019 men enligt FNs hemsida för fredsbevarande insatser är insatsen i Mali fortfarande pågående.⁶⁸

Ericson Wolkes inriktning är mycket bred. Vanligare är att forskare tar en djup inblick på en insats för att besvara vissa specifika frågor angående denna insats. Detta gör till exempel Bertil Stjernfelt, Nils Sköld och Gunnar Fermann. Stjernfelt och Sköld skriver inom samma projekt och deras metoder är därmed mycket lika varandra. Stjernfelt skriver om FN-insatsen UNEF II, samma som denna uppsats handlar om. Medan Sköld skriver om dess föregångare UNEF. Fermann skriver även han om UNEF II men har en mer politisk inriktning på sin text och sina frågeställningar.

⁶⁵ Ericson Wolke, 2019, s 515.

⁶⁶ Ericson Wolke, 2019, s 518.

⁶⁷ Ericson Wolke, 2019, s 522, s 525 – 526, s 528, s 530 – 532, s 538, s 541 – 545.

⁶⁸ Förenta Nationerna [www.peacekeeping.un.org/home/where we operate/current operations/MINUSMA](https://peacekeeping.un.org/home/where%20we%20operate/current%20operations/MINUSMA) <https://peacekeeping.un.org/en/mission/minusma> (avläst 2022-03-23).

Både Stjernfelt, Sköld och till en mindre del Fermann undersöker positiva och negativa delar av sina respektive FN-insatser. Alla tre är överens om att en snabb utplacering av FN-trupper är bland det viktigaste för en lyckad insats. Stjernfelt går så långt som att mena att FN-trupp på plats inom de första 24 timmarna kan vara vad som leder till en lyckad eller misslyckad insats. Fermann påpekar att det i UNEF II:s fall handlar om en snabb utplacering av svenska och finska trupper som hade denna viktiga roll. Då Stjernfelt och Sköld båda skriver specifikt om den svenska insatsen är det förstås framför allt de svenska truppernas snabba utplacering de nämner.⁶⁹

Utöver den snabba utplaceringen av trupper beskriver Sköld det goda samarbetet med Egypten under UNEF som en viktig del av insatsen fram till ett nytt krig bröt ut och FN-trupperna blev tvungna att dra sig tillbaka.⁷⁰ Ericson Wolke skriver att svenska regeringen tog på sig uppdraget inom UNEF mycket tidigt, bara en dag efter att beslutet röstats igenom i FN:s generalförsamling, men med kravet att insatsen skulle vara starkt tidsbegränsad och de berörda staterna samtyckte till insatsen. Ericson Wolke menar att tillbakadragandet av FN-trupperna skedde på grund av att Egyptens president bad om detta. Det betydde att FN inte längre hade båda staternas godkännande att vara på plats. Innan tillbakadragandet beskriver han insatsen som en ”typisk fredsbevarande ’basker blå’-insats”.⁷¹

Fermann påpekar den folktomma och flacka miljön som en aspekt som var mycket hjälpsam under UNEF II. Detta var en miljö som var lätt att hålla koll på och därmed var det lättare att bevaka vapenvilan.⁷² Ett problem som Fermann tar upp är att Sovjetunionen hade krävt, och fått godkänt, att FN-trupperna skulle komma från geografiskt jämnt uppdelade

⁶⁹ Sköld, 1990, s 250; Stjernfelt, 1987, 314; Fermann, 1988, s 253 – 255.

⁷⁰ Sköld, 1990, s 248 – 249.

⁷¹ Ericson Wolke, 2019, s 525 – 526.

⁷² Fermann, 1988, s 257 – 258.

områden. Detta ledde till att helt otränade och dåligt utrustade trupper skickades från FN-länder som helt enkelt inte var redo för en FN-insats av detta slag. Vilket skapade stora problem i början av insatsen.⁷³

Stjernfelt påpekar att en FN-trupp är en politisk trupp snarare än en militär.⁷⁴ Trots detta menar han att det finns lägen där FN-trupperna måste vara beredda på stridigheter och deras utrustning måste stödja dessa krav. Som exempel nämner han pansarskyddade fordon som något de svenska FN-trupperna borde ha tillgång till, han menar att ett ökat försvar verkar vara viktigare för FN-trupperna än ökad eldkraft. Även saker som bättre övervakningsutrustning anser han är något som borde ha tilldelats. I allmänhet var den tekniska utrustningen dålig för sitt syfte.⁷⁵ Förslagen om utökade bepansrade fordon ger bilden av en förhållandevis krigisk insats. Ericson Wolke skriver att inledningen var orolig och att FN-positioner besköts. Men efter den oroliga inledningen menar han att UNEF II var en av Sveriges lugnaste fredsbevarande FN-insatser.⁷⁶

Sköld är inte lika tydlig som Stjernfelt med att man ska se FN-trupper som politiska trupper. Han menar att de är mer än bara observatörer men precis som Stjernfelt påpekar han att de inte är militära trupper.⁷⁷ Tanken att FN-trupperna och FN-insatserna i första hand är politiska är grunden för Gunnar Fermans undersökning *UNEF II – 1973 – 80: Instrument for forhandlet konfliktlösning*. Fermann diskuterar politiken både på truppnivå och på en högre FN-nivå, något som saknas hos Stjernfelt. Fermann menar att för att förstå sig på och se om UNEF II kan ses som lyckad måste man först veta vad deras mål var. Målet har han läst ut från generalsekreterarens rapport från 25:e oktober 1973 som att det är

⁷³ Fermann, 1988, 258.

⁷⁴ Stjernfelt, 1987, s 315.

⁷⁵ Stjernfelt, 1987, s 306.

⁷⁶ Ericson Wolke, 2019, s 530 – 531.

⁷⁷ Sköld, 1990, s 246 – 247.

”[...]vägleda genomförandet av en omedelbar och fullständig vapenvila”.⁷⁸ De ska se till att de stridande parterna återgår till de positioner de höll den 22 oktober 1973. De ska även samarbeta med Röda Korset och hindra att krigshandlingar tas upp på nytt.⁷⁹ Fermann undersöker FN-styrkans roll i relation till FN:s diplomatiska samtal och deras roll.

Stjernfelt menar att FN:s administration inte fungerar tillräckligt bra på grund av motsättningar mellan säkerhetsrådets permanenta medlemmar. Detta ledde till att försörjningen av FN-truppen fungerade dåligt.⁸⁰ Sköld menar också att administration och budget var några av de större problem som möttes på under FN-insatsen han undersöker (UNEF). De ekonomiska problemen blev under 1966 så pass illa att de nordiska länderna började alterneras sina bataljoner.⁸¹

Stjernfelt menar att det var skillnad på hur yrkessoldater inom FN och de värnpliktiga inom FN betedde sig. Yrkessoldaterna betedde sig mer professionellt medan de värnpliktiga klarade av en mer omväxlande och självständig existens på plats på grund av deras omväxlande bakgrund.⁸² Även Sköld nämner denna omväxlande bakgrund. Han benämner den som positiv då den gav en större bredd i vad de svenska soldaterna klarade att utföra. Dessutom agerade de svenska FN-soldaterna lugnt och sansat under mycket stressfulla situationer som till exempel beskjutning.⁸³ Även om de svenska soldaterna betedde sig exemplariskt fanns det andra problem. Sköld påpekar att logistiken var ett pågående problem under UNEF, bland annat då den var väldigt styrd från högre rang på annan ort.⁸⁴

Stjernfelt avslutar sin undersökning med att påpeka att den viktigaste detaljen som gjorde att UNEF II blev lyckad var faktumet att båda

⁷⁸ Fermann, 1988, s 253; Egen översättning.

⁷⁹ Fermann, 1988, s 253.

⁸⁰ Stjernfelt, 1987, s 306 – 308.

⁸¹ Sköld, 1990, s 248.

⁸² Stjernfelt, 1987, s 309.

⁸³ Sköld, 1990, s 249.

⁸⁴ Sköld, 1990, s 250.

stridande sidor ville ha fred.⁸⁵ Även Fermann tar upp faktumet att båda sidor vill ha fred och han anser att ett tydligt tecken på detta är att i september 1975 utökades buffertzonen från 1300 km² till 5000 km² vilket ses som ett tecken på att konfliktparterna ville ha en fortsatt stark FN närvaro på plats.⁸⁶

Fermann påpekar att en viktig del av FN-styrkans existens var deras neutralitet, att de var opartiska och att de hade strikta regler om att endast använda vapen i självförsvar. Annars hade ingen av parterna velat ha dem på plats.⁸⁷ En mycket intressant upptäckt Stjernfelt gör är att FN-truppernas etnicitet kunde skapa olika reaktioner hos kulturerna de interagerade med.⁸⁸ Att undersöka det närmare hade kunnat skapa en intressant motsats mot vad min undersökning utger sig för att åstadkomma. Det hade kunnat ge en tydligare inblick i, vad denna undersökning kallar, orienten och dess bild av västvärlden.

Stjernfelt menar även att för Sveriges del finns det en militär nytta med att medverka i FN-insatser då det höjer den svenska beredskapen, men den största nyttan är politisk.⁸⁹ Enligt Sköld var den svenska militärledningen negativt inställd till att skicka trupper under UNEF. De ansåg att mängden officerare som skickades iväg hade försvagat den svenska beredskapen och förhindrat träning hemma i Sverige. Men efter hand insåg man att de erfarenheter som skapades genom FN-tjänsten var mycket värdefulla. Sverige var också tvunget att utveckla ett helt nytt system för att skapa sina FN-bataljoner då värnplikten bara kunde användas för att försvara Sverige. Detta ledde till att de svenska FN-trupperna bestod av frivilliga men militärt tränade personer.⁹⁰ Även Ericson Wolke menar att den svenska militära ledningen var mycket negativ till åtagandet. Han har några exempel.

⁸⁵ Stjernfelt, 1987, s 310.

⁸⁶ Fermann, 1988, s 257.

⁸⁷ Fermann, 1988, s 259.

⁸⁸ Stjernfelt, 1987, s 316.

⁸⁹ Stjernfelt, 1987, s 310.

⁹⁰ Sköld, 1990, s 247, 250.

Arméchef generallöjtnant Carl August Ehrensvärd trodde inte att FN hade förmåga att leda trupper i en sådan insats och att det skulle leda till många svåra situationer för de svenska FN-trupperna. Dessutom tvekade han på att några få kompanier kunde göra någon större skillnad. En annan man som motsa sig insatsen var överbefälhavare general Nils Swedlund. Han menade att det blev brist på officerare i Sverige och att det skulle skada den svenska militära träningen.⁹¹ Det sistnämnda är mycket likt hur Sköld menar att åsikterna såg ut under UNEF.

Fermann påpekar att UNEF II var en ovanlig typ av FN-insats då den upprättades i skuggan av ett krig mellan två länder. Detta gjorde att FN inte behövde hantera olika paramilitära grupper inom ett och samma land. Båda arméer de hanterade styrdes av varsin suverän stat.⁹²

En något annorlunda undersökning angående FN-insatser är Andreas Tullbergs avhandling *"We are in the Congo now": Sweden and the trinity of peacekeeping during the Congo crisis 1960–1964* som undersöker olika perspektiv på fredsbevarande insatser och hur perspektiven kan relateras till varandra. Militära perspektiv, politiska perspektiv och perspektiven som visas i media undersöks.⁹³ Även den nationella beskrivningen av insatser undersöks.⁹⁴ Tullberg undersöker Kongoinsatsen.

Kongoinsatsen skiljer sig från många andra FN-insatser då den utvecklades till en väpnad konflikt vilket var oväntat från en fredsbevarande insats.⁹⁵ FN-trupperna sattes in i strid för att FN:s beslut skulle kunna genomdrivas. Ericson Wolke beskriver detta som en fredsframtvängande insats.⁹⁶ Ericson Wolke kallar Kongoinsatsen för en katastrof för FN. En så pass illa katastrof att FN rationaliserade bort alla lärdomar därifrån.⁹⁷ 1961

⁹¹ Ericson Wolke, 2019, s 525.

⁹² Fermann, 1987, 256.

⁹³ Tullberg, 2012, s 16 – 17.

⁹⁴ Tullberg, 2012, s 20.

⁹⁵ Tullberg, 2012, s 302.

⁹⁶ Ericson Wolke, 2019, s 526 – 527.

⁹⁷ Ericson Wolke, 2019, s 548 – 549.

skapades ett lokalt gendarmeri. Ett försök från FN att avväpna gendarmeriet ledde till stridigheter som orsakade många stupade och sårade, bland dem svenskar.⁹⁸

I jämförelse med de tidigare nämnda undersökningarna går Tullberg mer in på den allmänna bilden av insatsen snarare än hur insatsen sköttes och dess för och nackdelar. Tullbergs undersökning går in på hur svenska tidningar såg på insatsen. Han menar att konservativa tidningar som *Svenska Dagbladet* var misstänksamma mot FN:s agerande medan socialdemokratiska tidningar som *Aftonbladet* stödde insatsen. Den allmänna bilden i media var dock bilden av en misslyckad insats vilket kom som en besvikelse för bataljonerna på plats. Inom svensk politik menade man att bataljonen i första hand var en ONUC (FN) bataljon och att skuld för potentiella felsteg låg på FN, inte på Sverige.⁹⁹ Ericson Wolke framhäver att den dåvarande utrikesministern Östen Undén ska ha påpekat i radio att det inte alls var meningen att svenska trupper skulle hamna i någon stridssituation eller framhäva någon form av politisk ställning. Men Ericson Wolke menar även att det fanns röster inom svensk politik som var medvetna om de stora riskerna vilket ska varit anledningen att man förberedde sig på att ge all skuld till FN.¹⁰⁰ Ericson Wolke och Tullberg skriver här om samma politiska inriktning av att avsäga sig eventuell skuld och Ericson Wolke ger en tydlig förklaring som visar var denna policy kommer ifrån.

Då det finns en förhållandevis stor mängd forskning angående FN-insatser är den tidigare forskningen som tas upp i detta kapitel inte fullständig. Men de texter som valts ut har gjort det då de representerar vanliga inriktningar på forskningen om FN-insatser. De ger även intressanta insikter om UNEF II eller FN-insatser i allmänhet. Detta gör det möjligt att dra tydliga slutsatser. Ericson Wolke, Stjernfelt och Sköld undersöker

⁹⁸ Tullberg, 2012, s 303.

⁹⁹ Tullberg, 2012, s 303 – 304.

¹⁰⁰ Ericson Wolke, 2019, s 527.

framför allt de svenska insatserna, deras funktion och deras utveckling. Fermann tittar på politiken runt insatsen både i stort och smått. Tullberg undersöker huvudsakligen hur händelserna i Kongo tolkades av olika aktörer, både på plats och i Sverige. Retoriken i press och politik har en viktig plats i Tullbergs undersökning. Den stora skillnaden mellan Tullbergs text och denna uppsats är, utöver att de undersöker olika insatser, att Tullberg inte undersöker mötena mellan svenskarna och kulturerna i Kongo utan mellan olika svenska institutioner under perioden.¹⁰¹ Var denna undersökning kan liknas med Tullbergs är att båda har bataljonstidningar/fälttidningar som del av materialet. I delar av Tullbergs undersökning går han in på liknade frågor som denna uppsats gör. Som hur man ser på sig själva och kulturer man möter och den kulturella rasism som kan uppfattas.¹⁰² Tullbergs undersökning tar upp många exempel på en grov kulturell rasism.¹⁰³

Även det valda källmaterialet varierar. Ericson Wolke har ett blandat material men använder sig av en hel del rapporter och annat material från FN:s arkiv men även böcker skrivna av viktiga personer inom FN som Dag Hammarskjöld. Även Sköld och Stjernfelt har ett brett material och då de skriver inom samma projekt har deras material betydande likheter med varandra trots att de skriver om olika insatser. De använder båda extensivt arkivmaterial från bland andra krigsarkivet och arméstabens arkiv. Utöver det använder de intervjuer, officiella tryck och periodica. Det sistnämnda är särskilt intressant i Stjernfelts fall då detta bland annat innebär att han använder bataljonstidningen *Sandpappret*, hans bok och denna uppsats delar delvis material. Även Tullberg använder bland annat bataljonstidningar, i hans fall *Djungeltrumman*, i kombination med litteratur, rapporter och arkivmaterial från bland annat krigsarkivet. Fermanns material är det som

¹⁰¹ Tullberg, 2012, s 20.

¹⁰² Tullberg, 2012, s 305.

¹⁰³ Tullberg, 2012, s 257 – 263.

sticker ut mest, han använder litteratur, artiklar och rapporter men även resolutioner från FN:s säkerhetsråd och generalförsamling.

Frågeställningar och konklusioner angående kulturmötena mellan FN-soldaterna och lokalbefolkningen, både den stridande och den civila, är ett ämne som inte har fått någon stor uppmärksamhet tidigare jämfört med mängden forskning om FN-insatser med andra utgångspunkter. Möten med andra kulturer nämns i vissa undersökningar men får sällan stå centralt på scenen. Man ser här en ovanlig situation där mängder av män befann sig i ett främmande land under långa perioder. Dessa mäns interaktion med den lokala kulturen och miljön borde vara en central forskningsfråga men så har tidigare inte varit fallet. Detta är en brist i forskningen som denna uppsats ger sig ut för att minska. Denna uppsats ger insikter i en mer inofficiell ideologisk och politisk bild som finns inom FN och dess personal. Bilden skiljer sig till stor del från vad som står i FN:s stadgar.

Att se hur FN och deras soldater ser på lokalbefolkningen i de länder de utför sina fredsbevarande insatser blir intressant då de enligt sina egna stadgar står för allas lika värde. Ändå låter FN-personalen delvis fördomar och ett orientalistiskt tankesätt styra bilden de har och sprider angående folkgrupperna de är där för att hjälpa.

Denna uppsats utforskar en av de tidigare mindre utforskade FN-insatserna. Därmed har den en möjlighet att öppna upp för ny kunskap med hjälp av information som tidigare inte har undersökts på ett uttömmande sätt.

6 Analys

6.1 Sandpappret

Sandpappret beskriver i sitt första nummer att det är en tidning som:

[E]fter avslutad tjänstgöring ska ha försökt samla in en bild av dagarna här i ökenkanten. [---] Det mesta av texten äger sin riktighet men jag hoppas bataljonens samtliga medlemmar, trots detta, är beredda att läsa Sandpappret med en nypa salt.¹⁰⁴

Det är sällan utskrivet i tidningen om något ska tas med en nypa salt eller om det är en fullt sann nyhet som beskrivs. Under arbetets gång har jag försökt läsa ut om artiklar varit skämtsamma eller tänkta som nyheter vilket ofta kan läsas ut med hjälp av aspekter som ordval och meningsbyggnad. Uppsatsen undersöker inte i första hand fakta utan åsikter och tankar som sprids med hjälp av tidningen och då blir skillnaden mellan skämt och fakta mindre viktig.

Då *Sandpappret* kom ut en gång i månaden består den inte av de nyheter som snabbt behövde komma ut till trupperna utan den har mer nyheter om de långtidiga förändringarna i bataljonen och situationen i stort. Viktiga nyheter tas upp men mer flyktiga, mindre viktiga och mer tidsspecifika nyheter undviks, den sortens nyheter kommer i stället ut i deras dagsmedia som *Ökenkuriren*. *Ökenkuriren* undersöks också i denna uppsats.

Sandpappret bör ha den mest rigorösa genomläsningen innan tryck då det både fanns mer tid till det än till exempel *Ökenkuriren*, men även för att, som tidigare påpekat, *Sandpappret* varit tänkt som en minnesbok för bataljonen. Därmed är den tryckt för att sparas även efter FN-tjänsten är klar. *Sandpappret* har vissa utskrivna regler för hur skribenter

¹⁰⁴Wendelberg (red.), 1973a s 2.

skulle tänka när de skrev, som exempel har vi denna kommentar av Anders Dahl som står med i *Sandpappret* för FN-bataljon 72M.

Nu ska man alltså tycka till. Men det här med tyckande, är inte det lite känsligt? Vid FN-tjänstgöring skall man ju ’undvika all sådan politisk, religiös, ekonomisk och annan verksamhet, som icke är förenlig med FN-insatsens neutrala karaktär och fredsbevarande eller humanitära uppgift’ (utdrag ur vårt FN-kontrakt).¹⁰⁵

Som man här får veta av Dahl finns det alltså regler att hålla sig till när man tycker någonting som kan anses motverka eller motarbeta FN. Bara lite senare i sin artikel ifrågasätter Dahl saker som om ”Är skriftligt tyckande detsamma som verksamhet?” och han menar även att den svenska tryckfriheten borde gälla även under FN-tjänst i annat land.¹⁰⁶ Med andra ord verkar skribenterna i *Sandpappret* inte ha fått några exakta order om hur de fick skriva, men deras FN-kontrakt ger sken av vissa allmänna regler om hur man får uttrycka sig. Vetskapen om att bataljonsredaktören tittar igenom texterna innan tryck och godkänner dem lär avskräcka från texter som är tveksamma inom FN-kontraktet. Detta gör att mängden användbara artiklar ur *Sandpappret* är få i jämförelse med mängden material, men de som finns blir väldigt intressanta för uppsatsen då de har bedömts och godkänts.

Alla bataljoners *Sandpappret* har ett antal benämningar av lokalbefolkningar, kulturer och de stridande sidorna som är åsiktslösa och neutrala. Då dessa inte hjälper att svara på frågeställningarna undersöks dessa inte närmare. Men att de existerar bör ändå benämnas så bilden inte blir att varje kommentar är antingen positiv eller negativ.

¹⁰⁵ Dahl, 1979a, s 14.

¹⁰⁶ Dahl, 1979a, s 14.

6.1.1 FN-bataljon 52M

Trots ovan nämnda reglerna om vad som får skrivas i *Sandpappret* börjar *Sandpappret* För FN-bataljon 52M tidigt beskriva platser på ett negativt sätt och lokalbefolkningen på ett mycket orientalistiskt sätt. I denna period *Sandpappret* är beskrivningar av platser med utskrivna värderingar ovanliga men Kairo beskrivs som livsfarligt.¹⁰⁷ De verkar framför allt syfta på Kairos trafik. Naturplatser får vid tillfällena positiva kommentarer, då ofta som tidlösa och mystiska, ibland till den grad att de lett till kompositioner av olika slag.¹⁰⁸ Vid andra tillfällen beskrivs platser som så vackra att ögonen fuktas.¹⁰⁹ De positiva kommentarerna om platser ramlar hela tiden in under vad som kan benämnas den mystiska orienten. Liknande kommentarer kan sägas om svenska landskap, men tidningarna pointerar att de är vackra för att de är annorlunda. Detta gör att dessa förklaringar hamnar under samma tankebanan som Said har när han säger att positiva bilder om orienten beskrivs med uttryck som till exempel ”orientens vishet”.¹¹⁰ I detta fall blir det snarare orientals skönhet men grundmeningen om något annorlunda positivt som orientalistiskt kvarstår.

Kommentarerna om lokalbefolkningen går allt som oftast in under orientalismen, man ser en tydlig tanke om ett dominansförhållande. Bland annat beskrivs en taxichaufför som att han inte kan ha rätt då han inte talar svenska, detta efter att två FN-soldater kört in i bakändan på hans taxi med en motorcykel, Då taxichauffören inte kunde säga sin sak på ett språk FN-soldaterna förstod bestämde de sig för att han var skyldig till krocken.¹¹¹ Skulle man här försöka se händelsen från taxichaufförens synvinkel är det mycket möjligt att han ansåg svenskarna som skyldiga men inte kunde få

¹⁰⁷ Wendelberg (red.), 1973b, s 8.

¹⁰⁸ Wendelberg (red.), 1974a, s 2.

¹⁰⁹ Erikson, 1974a, s 11.

¹¹⁰ Said, 2016, s 326.

¹¹¹ Wendelberg (red.), 1973b, s 8.

dem att förstå det då de inte talade arabiska. Han lär inte heller ha velat bråka med två soldater från ett främmande land. I det undersökta materialet syns bara en världsbild men det är lätt att förstå att denna situation skapar två samtida världsbilder och att materialet aktivt väljer en av dem.

I andra tillfällen när män från lokalbefolkningen beskrivs används gärna ord som för tankarna till orientalismen även om de med största säkerhet används på felaktigt sätt, förmodligen medvetet, i tidningen. I artikeln ”Folkets röst” av Bo R. Lundgren som handlar om en skämtsam strid med flörtkolor som kastvapen på en restaurang beskrivs att FN-soldaterna träffa ett Harem och även radera ut ett helt shejkdöme med sina flörtkolor.¹¹² Varken ett harem, alltså ”den del av ett muhammedanskt boningshus som är avsedd för kvinnor”¹¹³ eller ett helt Shejkdöme lär varit på plats, men det gav artikelskrivaren tillfälle att använda ord som gav en mycket orientalistisk bild. Samma artikel beskriver även hur en man drar kroksabel.¹¹⁴ Sant eller inte, det fortsätter den stereotypa orientalistiska bilden.

När manliga personer från lokalbefolkningen säger emot FN-trupperna blir de tagna för galningar. I en artikel försöker en lokal man, som senare visar sig ha rätt, tvinga ut FN-trupperna ur ett hus de trott sig ha tillgång till. I stället för att försöka tala om saken och lösa problemet beskyller FN-soldaterna mannen för att ha flytt från ett mentalsjukhus. När en egyptisk soldat kommer för att hjälpa mannen antar FN-soldaterna att även han flytt från ett mentalsjukhus. Det krävs en hel egyptisk pluton och ett stort antal svenska FN-soldater, bland annat han som lovat dem huset för att FN-soldaterna i huset ska ändra åsikt.¹¹⁵ Att se folk från orienten som galna

¹¹² Lundgren, 1974, onummerad sida.

¹¹³ Svenska akademins ordbok www.saob.se sökord Harem, avläst 2022-03-30.

¹¹⁴ Lundgren, 1974, onummerad sida.

¹¹⁵ Wendelberg (red.), 1974b, s 10 – 11.

då de inte beter sig som man vill är ett tydligt exempel på 1800-tals orientalismen om ”beklagansvärt annorlunda” identitet.¹¹⁶

I bilden om de lokala männen ser vi många delar ur orientalismen. Vi ser dominansförhållandet som FN-soldaterna har, kanske tydligast mot taxichauffören. Vi ser hur folk beskrivs med klassiskt orientalistiska uttryck och även hur 1800-tals orientalismen dyker upp med tanken att de orientaliska personer som säger emot vad FN-soldaterna tror antas vara mentalt sjuka. Detta är exakt hur Said beskrev en del av 1800-tals orientalismen.

När man börjar undersöka det språk som används i *Sandpappret* för FN-bataljon 52M om kvinnor hittar man det absolut tydligast orientalistiska språket. Kvinnor beskrivs i stort sett alltid med uttryck som kan anses exotiska och erotiska. Några exempel är ”Tvenne damer av god kvalitet”,¹¹⁷ ”mörkhyade skönheter”,¹¹⁸ och ”Söta fröken öken”.¹¹⁹ I många av fallen påpekas även att kvinnorna är uppmuntrande eller ses som uppmuntrande. Skribenterna skriver till exempel att de vinkade eller fnittrade uppmuntrande.¹²⁰ De allra flesta kommentarer om kvinnor i *Sandpappret* för FN-bataljon 52M ramlar mycket tydligt under kategorin Said sätter upp som kvinnobild inom orientalism, de anses exotiska, de antas vara villiga och beskrivs ofta med en erotisk underton.

¹¹⁶ Said, 2016, s 324.

¹¹⁷ Wendelberg (red.), 1973b, s 8.

¹¹⁸ Wendelberg (red.), 1973 – 1974a, s 11.

¹¹⁹ Lundgren, 1974, onummerad sida.

¹²⁰ Wendelberg (red.), 1973b, s 8; Lundgren, 1974, onummerad sida.

6.1.2 FN-bataljon 54M

Sandpappret för FN-bataljon 54M är försiktigare i sitt språk till en början, det tar till tidningen numrerad fyra¹²¹ innan den första artikeln som i mer än bara i förbifarten, och på ett neutralt sätt, diskuterar någon av de lokala befolkningarna. Innan detta finns några kommentarer om kvinnor, bland annat om vackra kvinnor på en kanadensisk födelsedagsfest i området,¹²² men det framgår inte ifall de kommer från lokalbefolkningen eller inte vilket gör det svårt att lägga någon vikt i de artiklarna i denna undersökning.

Kommentarerna som finns om lokalbefolkningen i nummer fyra och framåt är ofta skrivna med ett skämtsamt språk men med ganska grova nervärderande meningar. Egyptiska soldater benämns till exempel som lustiga i en artikel om brevskrivning. Det beskrivs att när de stoppar FN-soldaterna vid vägsräddningar gör de det inte för att det är deras jobb utan för att de vill ha om porr och cigaretter. Dessutom beskrivs de som mycket dåliga på engelska och geografi och sällan vet om någonting utanför sin hemby. Artikeln avslutar med att skriva att om man inte har sitt pass med sig kan man komma undan om man kan visa några "sexypictures".¹²³ Ingen av kommentarerna i sig är orientalistiska men tillsammans bygger det en bild av att egyptierna är dåliga på sitt jobb och lustiga karaktärer. Här utgås det med andra ord från en europeisk världsbild och anser att egyptierna är sämre på det de gör än européerna. De beskrivs dessutom som att ha svårt att göra sitt jobb när de blir distraherade av tanken på andra saker de vill ha. Bilden som visas är både den av en, från europeisk synpunkt, underlägsna egyptiska soldaten som är vanlig i ett orientalistiskt tankesätt men även den äldre orientalistiska bilden av en slarvig oriental.

¹²¹ Som dock är den tredje bataljonen släppte då de började på nummer två i stället för ett.

¹²² Jansson (red.), 1974, S 4.

¹²³ Carlsson (red.), 1974a, s 4.

I en dikt i *Sandpappret* för FN-bataljon 54M finns dessa textrader. ”54:an team av järn vill ha öknen mer modärn, vi skall följa med vår ti´det skall bli vår melodi. // Nu vi lämnat Timsahs vatten där vi såg i mörka natten hur araber, hundar, fän ströva fram bland våra trän”.¹²⁴ Först talas det om att moderniseras öknen. Det kan vara en kommentar om att FN-trupperna bygger upp nya läger, ofta med vattentillförsel och el, i öknen något som inte fanns tidigare och att det är på det sättet de ska modernisera öknen. Kommentaren kan också ses som en kommentar att de som bor i öknen, till större delen beduiner, är omoderna och kanske till och med ociviliserade och att FN, som en västerländsk institution ska komma och modernisera och civilisera dem. Den andra bilden förstärks av andra delen av texten som kan ses jämföra araber med hundar och fän. Intressant nog är alla negativa kommentarer riktade mot egyptier och araber, inga mot israeler.

Bristen på negativa och orientalistiska kommentarer om israeler är enligt Said inte förvånande. Said menar att media har förstärkt de orientalistiska stereotyperna som redan existerade hos stor del av den västerländska befolkningen och då framför allt mot araber. Han menar även att kampen mellan olika arabländer och Israel har påverkat de amerikanska judarna och i förlängningen hela västvärlden. Said menar också att det finns skillnad i de kulturella inställningarna mellan arabvärlden och väst som gör det mycket svårt att diskutera dessa skillnader på ett neutralt sätt.¹²⁵ Allt detta gör att trots att Israel ligger i ett område av världen som ofta betraktas som orienten ses de ändå inte som orientaler av en majoritet av västvärlden då de inte har en arabisk kultur.

¹²⁴ Carlsson (red.), 1974b s 12 – 13.

¹²⁵ Said, 2016, s 96.

6.1.3 FN-bataljon 58M

Minnesboken för FN-bataljon 58M heter inte *Sandpappret* som minnesböckerna både före och efter gör och det finns heller inget som tyder på att den är en sammansättning av tidningar. Men då Fredsarkivet har satt denna under samma kategori som *Sandpappret* och den till stor del tar upp likande händelser anser jag att denna minnesbok är ett bra utbyte då jag under uppsatsens gång inte har fått tag på *sandpappret* under denna period. I stället för sandpappret kallas minnesboken *In service of peace*.

In service of peace är skriven med ett mer neutralt språk än de tidigare *Sandpappret* har varit och ger därmed inte särskilt mycket att gå på i denna undersökning. En av mycket få artiklar där känslor och åsikter skildras är en artikel där de beskriver den magiska känslan platsen och den annorlunda stjärnhimlen ger när man är på nattpatrull. Känslan som visar att man är långt hemifrån i ett främmande land.¹²⁶ Denna artikel spelar på den orientalistiska bilden om orienten som mystisk och annorlunda och som något helt annat än det som finns hemma. Som Said påpekar är inte alla orientalistiska kommentarer negativa men de spelar på hur annorlunda allt är och använder gärna ord som orientens vishet eller orientens mystik.

Vid några få tillfällen diskuteras även lokalbefolkningen på ett sätt som kan vara intressant. Bland annat benämns beduinska kvinnor som vackra men svåråtkomliga.¹²⁷ Detta är intressant då det faktum att beduinska kvinnor i allmänhet beskrivs som vackra kan anses visa den klassiska orientalistiska bilden om exotiska kvinnor skapade ur mäns fantasi. Men att de är svåråtkomliga motsäger sig den klassiska bilden av orientaliska kvinnor som villiga men ger istället en bild av mystik, vilket också kan anses orientalistiskt. I *In service of peace* beskrivs ett gott samarbete med de

¹²⁶ Söderberg, 1975, onummerad sida.

¹²⁷ Söderberg, 1975, onummerad sida.

israeliska soldaterna.¹²⁸ Ett ämne som inte syns i de tidigare minnesböckerna.

6.1.4 FN-bataljon 60M

Under andra numret av *Sandpappret* för FN-bataljon 60M påpekas det att FN:s område ska utökas och när det händer får svenskarna ett utökat ansvar för förhållandet med de lokala beduinstammarna. Inför detta skrivs de officiella förhållningssätten, som FN-bataljonen ska hålla till lokalbefolkningen, upp. ”Arlighet, vänlighet och korrekthet skall prägla vårt uppträdande, och svenska seder och bruk som verkar stötande för den bofasta befolkningen skall självklart inte tillämpas”.¹²⁹ Beduinerna får mycket större uppmärksamhet i *Sandpappret* för FN-bataljon 60M än de fått tidigare vilket inte är konstigt då utökningen av området betydde att runt 6000 beduiner hamnade i den svenska delen av området. Detta ansågs viktigt nog att utnämna först två, men sedan en, beduinofficer som hanterade olika beduinproblem.¹³⁰ Uttrycket beduinproblem är återkommande. Exakt vad som ingår i detta beduinproblem framgår aldrig, förmodligen antas det redan vara känt av läsaren men bland annat nämns att man inte kan slappna av då minor och beduiner kräver att alla är skärpta.¹³¹ Att beduinerna här hamnar i samma kategori som minor bör vara ett tecken på att det så kallade beduinproblemet är förhållandevis stort. Dessutom skrivs det om beduiner snarare som ett problem som måste lösas än som ett folk som man kan diskutera med. Detta är en bild som går tillbaka på den 1800-tals orientalism som Said beskriver.¹³²

¹²⁸ Söderberg, 1975, onummerad sida.

¹²⁹ Widberg, 1976a, s 2.

¹³⁰ *Sandpappret*, 1976a s 16.

¹³¹ Widberg, 1976b, s 2.

¹³² Said, 2016, s 324.

”Tisdagen den 10 februari 1976: stora beduinräkningsdagen!”.¹³³ På det sättet börjar en av tidningens artiklar som visar på det dominansförhållande som orientalismen menar finns mellan öst och väst. Artikeln handlar om att då FN:s buffertzona ska utökas måste alla beduiner räknas och även deras egendom registreras. Dominansförhållandet blir tydligt då beduinerna enligt artikeln inte ser ut att ha någon egen talan i fallet, det ska dock påpekas att de blir tilldelade ransoner och mjöl för sin medverkan. Även data som till exempel skulder till och från den israeliska regeringen undersöks då räkningen sker i israelisk regi.¹³⁴ Både Israel och FN står med andra ord över beduinerna i detta dominansförhållande. Artikeln är skriven med ett neutralt språk. Det finns inget avståndstagande till räkningen vilket visar att FN godkänner sitt dominansförhållande utan någon fråga, i alla fall ingen öppen fråga i sina tidningar. Kontexten av tidningens utgivning blir dock viktig i denna sorts situation. Då *Sandpappret* gavs ut en gång i månaden hade räkningen genomförts för länge sedan vid utgivningen av numret där det nämns. Att beskriva räkningen som något negativt hade kunnat så tveksamhet bland FN-trupperna, dessutom ville FN utöka sin buffertzona, vilket blev möjligt i och med räkningen. FN hade alltså något att vinna på detta.

Även en beduin-konferens där det ska bestämmas vem som har ansvaret för beduinerna beskrivs i en artikel. Denna artikel är något annorlunda än de flesta då den börjar med att beskriva ett tydligt dominansförhållande mellan Israel och beduinerna och att detta förhållande gör att Israel kan och måste ta hand om beduinerna som inte kan ta hand om sig själva. Halvvägs genom artikeln byts tonen kraftig då beduinerna för sin egen talan och kräver att det är Egypten som ska ”serva” dem i fortsättningen.¹³⁵ Detta beror förmodligen på att artikeln till en början utgår

¹³³ *Sandpappret*, 1976b, s 18.

¹³⁴ *Sandpappret*, 1976b, s 18.

¹³⁵ *Sandpappret*, 1976c, s 9.

från ett västerländskt perspektiv och tittar på hur, efter kriget 1967, beduinerna blev som en börda att ta hand om för Israel. I andra halvan av artikeln skrivs det om situationen där och då. Skribenten försöker visa den beduinska bilden av det som händer och hur shejkarna som var på plats tänkte om situationen.¹³⁶ Med andra ord är detta ett av få tillfällen där tidningarna aktivt visar två sidor av vad i Hålléns text benämns som samexisterande världar. Den västerländska där beduinerna är ett problem som tidigare sköts av Israel och nu ska skötas av Egypten och den beduinska världsbilden där de äntligen får vad de förtjänar och Egypten ska ”serva” dem.

Även om beduinerna ofta beskrivs som ett problem genom *Sandpappret* för FN-bataljon 60M finns det ett antal artiklar som sätter dem i ett positivt ljus. Bland annat beskriv beduinerna som trevliga och givmilda, även vänliga och gästfria.¹³⁷ Denna kommentar är intressant då den sägs utan något som kan ses som ett orientalistiskt språkbruk.

Beduinerna får utan tvekan den störta uppmärksamheten i *Sandpappret* för FN-bataljon 60M men även andra, eller ospecificerade, delar av lokalbefolkningen benämns. En artikel gör klart att skribenten tycker att lokalbefolkningen är extremt efter i utvecklingen. Skribenten menar att lokalbefolkningen håller på med ”åkerbruk från Kristi tid – mitt i atomåldern!”¹³⁸ vilket är så uppseendeväckande att han måste stoppa sin bil när han ser det och gå ut och ta en bild.¹³⁹ Här är ett antal orientalistiska tankar. Först ser vi att han anser arbetarna mycket primitiva, han använder även uttrycket ”atomåldern” vilket leder tankarna till västvärlden och dess utveckling. Skribenten gör alltså en jämförelse mellan de han ser, öst, och väst och bestämmer sig snabbt för att väst är bättre och att öst bör röra sig åt

¹³⁶ *Sandpappret*, 1976c, s 9.

¹³⁷ *Sandpappret*, 1976d, s 16 – 17; *Sandpappret*, 1976e, s 17.

¹³⁸ *Sandpappret*, 1976f, s 19.

¹³⁹ *Sandpappret*, 1976f, s 19.

det hållet. Liknande tankar om modernisering, eller bristen av sådan, i Mellanöstern är ett tema som återkommer i både andra utgåvor av *Sandpappret* och även hos Hallqvist.

Då de ovan nämnda arbetarna är kvinnor gör skribenten även fler antaganden. Han antar att de är uttvingade att arbeta och att männen inte arbetar. Han antar även att det han ser representerar hela landet. Detta syns genom kommentaren att här har inte skett något kvinnoår.¹⁴⁰ Det internationella kvinnoåret beslutades av FN vara 1975, det året skulle det satsas på jämställdhet, fred och utveckling.¹⁴¹ Något skribenten alltså inte anser har genomförts här.

6.1.5 FN-bataljon 62M

Sandpappret för FN-bataljon 62M fortsätter många av tankegångarna från sin föregångare men har en allmänt mer positiv bild. Beduinerna beskrivs inte längre som ett problem. De beskrivs som ”våra vänner” och att även när de gör fel, till exempel genom att befinna sig på fel sida av gränserna i buffertzonen är det svårt att säga till dem.¹⁴² Det beskrivs hur beduinerna är givmilda och bjuder på mat och te och hur tidigare föruppfattade negativa bilder om beduinerna krossas när de träffas.¹⁴³ Beduinerna behandlas fortfarande som något mystiskt och spännande. När en trupp fältartister kom för att uppträda för FN-bataljonen bestämdes det att de skulle få en genuin Sinaiupplevelse och få möta den genuina Sinaibefolkningen. Det beskrivs hur de reser runt i öknen bland blyga beduiner och oaser. Artikeln är skriven på ett sätt som får beduinerna att kännas väldigt annorlunda och exotiska

¹⁴⁰ *Sandpappret*, 1976f, s 19.

¹⁴¹ Jämställhetsmyndigheten, [www.jamstall.nu/Start/Om jämställdhet/Fakta/Viktiga årtal](http://www.jamstall.nu/Start/Om_jamstalldhet/Fakta/Viktiga_artal), www.jamstall.nu/fakta/viktiga-artal/ (avläst 2022-04-01).

¹⁴² Gustafsson, 1976a, s 11.

¹⁴³ Gustafsson, 1976b, s 2; Gustafsson, 1976c, s 3.

men den erkänner dock framåt slutet att fältartisterna också är annorlunda och exotiska för beduinerna.¹⁴⁴

Den enda egentligen negativa artikeln angående beduiner tar upp hur de fångar och äter flyttfåglar. Detta beskrivs som att det hade fördömts i Sverige men att det är livsnödvändigt för beduinerna. Det beskrivs även hur deras fångstmetoder är uråldriga.¹⁴⁵ Att denna väsentliga del i beduinernas liv och kultur beskrivs som något som skulle fördömas i Sverige visar på de olikheter som från ett orientalistiskt synsätt nervärderar orienten, så som Said beskriver det.¹⁴⁶ Dessutom utgår skribenten från ett svenskt perspektiv. Skulle man här i stället lägga in tankarna från Hålléns text om samexisterande världar kan man försöka förstå situationen från andra vinkeln. Ser man det från beduinernas synvinkel är det förmodligen mystiskt att svenskarna ignorerar denna stora källa till mat. Att fångstteknikerna anses uråldriga tar oss tillbaka till tanken att orienten är ociviliserad och bör följa ett västerländskt mönster. Här återkommer vi alltså till tanken om brist på modernisering i Mellanöstern.

Som i stor del av tidigare minnesböcker är det inte någon stor mängd artiklar angående de stridande parterna men en intressant artikel angående en transitering mellan olika områden benämner att tre kulturer möts. Den svenska, den arabiska och den västerländska israeliska.¹⁴⁷ Exakt vad skribenten menar med den västerländska israeliska kulturen förklaras aldrig, men min tolkning är att skribenten anser att israelerna har en kultur lik kulturen man ser i länder som Sverige, till skillnad från den egyptiska kulturen som är annorlunda och orientalistisk. Som tidigare nämnts menar även Said att bilden av orientalen ofta är bilden av en arab. En bild som bland annat spridits genom västerländsk media.¹⁴⁸ Möjligen kan faktumet att

¹⁴⁴ Gustafsson, 1976d, s 6 – 7.

¹⁴⁵ Gustafsson, 1976e, s 7.

¹⁴⁶ Said, 2016, s 321.

¹⁴⁷ Gustafsson, 1976f s 11.

¹⁴⁸ Said, 2016, s 96.

Israelerna inte är araber vara tillräckligt för att anse dem västerländska. Det västerländska Israel är något även Hallqvist tar upp, vilket kommer gås igenom senare i uppsatsen. Detta synsätt skulle även förklara varför antalet artiklar om israeler är färre än om egyptier, det är inte lika intressant att skriva om det som är likt en själv.

Sandpappret beskriver att FN-bataljonen har anställt 19 personer från lokalbefolkningen.¹⁴⁹ Man får en bild av att skribenten anser att svenska FN kom och räddade dessa individer som levde fattigt men nu har jobb. För att riktigt slå in den åsikten kommer sedan kommentaren: ”Med bataljonens intåg i öknen kom också civilisationen – vår sort”.¹⁵⁰ Det går inte att tolka på andra sätt än att skribenten anser att öknen var ett ociviliserat, vilt och fattigt land. Men nu är väst här och allt är bättre. Skulle man försöka se samma situation från en annan synvinkel är det lätt att se en annan bild. Vi vet att beduinerna vid tillfälle har haft en del problem med att följa FN:s regler för var de får och inte får vara. Det är då inte svårt att tänka sig ett beduinskt perspektiv om en styrka från okänd ort som går in i deras land och sätter upp vägspärrar och taggtrådstaket och förväntar sig att lokalbefolkningen ska följa deras regler och göra som de säger. Vilket inte behöver ses som en förbättring. Här är ännu ett exempel på samexisterande världsbilder.

Benämningen av kvinnor är få även i denna bataljons *Sandpappret*. Men en artikel talar om en egyptisk kvinnlig minister vid namn doktor Asha Rotib.¹⁵¹ Artikeln är skriven med ett neutralt språk vilket i detta fall blir intressant. Detta är en av mycket få artiklar specifikt om kvinnor som har ett neutralt språk. Det är också en av få artiklar skrivna om kvinnor med en hög position i samhället. Dessa två fakta är förmodligen sammankopplade

¹⁴⁹ Gustafsson, 1976g, s 10.

¹⁵⁰ Gustafsson, 1976g, s 10.

¹⁵¹ Gustafsson, 1976h, s 14.

vilket skulle betyda att skribenterna är mer försiktiga med sina annars öppna sexistiska och orientalistiska kommentarer när det talas om en kvinna i en maktposition.

6.1.6 FN-bataljon 64M

Här får vi en mer varierad bild av lokalbefolkningen än tidigare. Det beskrivs bland annat att även om beduinerna till och från anses vara ett problem har FN 20 beduiner som arbetar med att vakta ledningar i öknen.¹⁵² En viss tillit måste med andra ord finnas för beduinerna. Men det beskrivs även hur beduinerna fortfarande har problem med FN:s fysiskt uppsatta gränser i buffertzonen. Beduiner och deras kamelhjordar befinner sig ofta på fel sida. Skribenten erkänner dock att detta delvis är FN:s fel då gränserna drogs utan att bry sig om vare sig geografiska eller traditionella tidigare gränser.¹⁵³ Här ser vi ett kolonialt dominansförhållande, om än ett som erkänns som problematiskt. När gränserna drogs gjorde man med andra ord det på liknande sätt som när Afrika delades upp, utan några större tankar på naturen eller folken som bodde på plats.

En för undersökningen mycket intressant kommentar kommer i en artikel om vägspärren vid position 553 mot Egypten. Kommentaren är tudelad och visar båda sidorna av myntet. ”Passeringarna är ofta präglade av orientalernas oförmåga att inse det nödvändiga i byråkrati och formalism. För det kan väl inte vara så att vi är oförmögna att sätta oss in i de här folkgruppernas sätt att tänka och vara?”¹⁵⁴ Denna kommentar är intressant då den först tar en väldigt klassisk orientalistisk tanke, att det är de ociviliserade orientalerna som borde, men inte har, anpassat sig till västerländsk praxis

¹⁵² Bergh, 1977b, s 18.

¹⁵³ Bergh, 1977c, s 6.

¹⁵⁴ Bergh, 1977a, s 9.

men i andra delen av citatet visas ändå att tanken finns att det kanske är FN-trupperna som borde vara de som anpassar sig. Artikeln i allmänhet gör dock inget gällande om någon anpassning från FN. Det beskrivs till exempel som problematiskt när ett begravningsfölje på 150 personer vill ta sig igenom där ingen hade ett giltigt pass.¹⁵⁵ Här finns ingen tillstymmelse till att de västerländska reglerna är de som är fel. Med andra ord skribenten erkänner att det finns delade samexisterande världsbilder, men fortsätter sedan att ignorera dem.

Även tankar som kopplas till uttrycket orientens vishet kommer fram i en artikel angående beduiner och sjukdomar. Där skrivs det att beduinerna har förvånansvärt god hälsa. Detta krediteras, i alla fall delvis, till att de hållit kvar vid sitt traditionella levnadssätt trots konfrontation med modernare samhällen som Israel och Egypten.¹⁵⁶

De stridande parterna har inte fått stor del i minnesböckerna i allmänhet men i *Sandpappret* för FN-bataljon 64M beskrivs att man har bra relationer med de egyptiska soldaterna.¹⁵⁷

6.1.7 FN-bataljon 66M

I en tidig artikel under FN-bataljon 66M:s tid på plats beskrivs det att två svenska FN-soldater blev beskjutna av misstag av egyptiska soldater. Detta var förvånande då det varit mycket lugnt under en lång period. De egyptiska soldaterna bad om ursäkt när de insåg att de skjutit på FN-soldater och menade att de trodde att de hade varit israeler.¹⁵⁸ Denna händelse är skriven utan några åsikter inlagda i artikeln, men det kan vara intressant att se om

¹⁵⁵ Bergh, 1977a, s 9.

¹⁵⁶ Bergh, 1977d, s 3.

¹⁵⁷ Bergh, 1977a, s 9.

¹⁵⁸ Plomgren, 1977a, s 7.

denna och senare bataljoner har en annan relation med den egyptiska sidan efter detta.

Relationen med beduinerna beskrivs som god men delvis komplicerad. Beduinerna från Romani och de svenska FN-soldaterna har så pass god kontakt att de vid ett tillfälle möttes på en fotbollsmatch, en match svenskarna förlorar med 2-14. På samma sida beskrivs andra beduiner som igen har tagit sig till fel sida av gränsen där de inte får vara och ställt upp sina hyddor. De blir tillsagda att de måste flytta sig, det beskrivs som att de har svårt att förstå sig på det.¹⁵⁹ Här ser vi igen de två olika samexisterande världsbilderna. Beduinernas världsbild som säger att de alltid har fått göra som de gör, varför skulle de inte få göra det nu och FN-världsbilden att FN-soldater har rätt att säga åt dem att flytta på sig och borde kunna förvänta sig att bli åtlydda.

Utöver detta nämns under FN-bataljon 66M även andra viktiga händelser som en stor överlämning av stupade, från Yum kippur-kriget, mellan Egypten och Israel. Men detta nämns utan någon form av värderande kommentar.

6.1.8 FN-bataljon 68M

Första numret av *Sandpappret* för FN-bataljon 68M börjar med att bataljonschef Jonas Lindgren uppmärksammar att man nu börjar se hopp om en långvarig fred. I samma artikel varnas det dock för alla faror denna nya bataljon kan tänkas möta, däribland räknas oväntade utvecklingar av det politiska läget upp.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Plomgren, 1977b, s 15.

¹⁶⁰ Lindgren, 1978, s 2.

Det beskrivs att alla nya taggtrådsstängsel har delat upp familjer.¹⁶¹ Tidningen lägger i allmänhet mer fokus på den humanitära sidan av FN-uppdraget i stället för att lägga märke till ovanligheterna hos lokalbefolkningen. Denna nya inställning, där man beskriver lokalbefolkningen som människor i stället för endast som orientaler fortsätter genom delar av *Sandpappret* för FN-bataljon 68M, till exempel beskrivs en man från lokalbefolkningen som en gentleman i stället för till exempel arab eller beduin.¹⁶² Det är en benämning som inte varit synlig innan. Det finns tre troliga teorier om vad denna förändring av fokus kan bero på. Den nya redaktören kan ha föredragit denna sorts artiklar och språkbruk. Då redaktören byts tillsammans med bataljonen är detta alltid en potentiell anledning till förändringar av *Sandpapprets* innehåll. Det kan även ha berott på att man trodde på att den slutgiltiga freden var nära vilket påpekas i första numret av bataljonens *Sandpappret*. Man kan därmed varit extra försiktig med sitt språk för att inte riskera att skapa politiskt spända situationer. Det är också möjligt att ändringen berodde på att fler humanitära insatser skedde under denna bataljon än under tidigare och den mänskliga sidan av situationen kom fram tydligare. Vilken av dessa teorier, om någon, som stämmer går tyvärr inte att svara på med hjälp av uppsatsens material.

Åsikten om kvinnor är något som diskuteras sporadiskt i *Sandpappret* och det är något vanligare i de tidiga utgåvorna än de sena. I *sandpapperet* för FN-bataljon 68M finns det en kort benämning. Det står att flickorna i Tel Aviv och Kairo vill ha män med ljust skinn och blå ögon.¹⁶³ Först och främst drar de alla kvinnor över en kam, dessutom menar de att alla kvinnor vill ha män med vad som brukar anses som västerländska drag. Här ser vi igen hur den bild av orienten och dess kvinnor som Said diskuterar

¹⁶¹ Asp, 1978a, s 8 – 9.

¹⁶² Asp, 1978b, s 14.

¹⁶³ Lindgren, 1978, s 2.

kommer till ytan. Kvinnornas åsikter, som de beskrivs, är åsikterna de västerländska, svenska FN-trupperna vill att de ska vara.

Stor del av *Sandpappret* för FN-bataljon 68M behandlar insatsen i Libanon. Libanonfronten diskuteras inte i någon utsträckning i denna uppsats men då delar av personalen från FN-bataljon 68M skickades dit den 22- och 23 mars 1978 och stora delar av *Sandpappret* för FN-bataljon 68M handlar om libanonfronten tas den upp här i korthet.

Anledningen till att svenskarna skickas till libanonfronten beskrivs som att palestinska gerillasoldater kapade två bussar norr om Tel Aviv och dödade runt 40 personer, något som rapporterades 11 mars. Det fick Israel att anfälla Libanon på jakt efter palestinska gerillasoldater.¹⁶⁴

Precis som lokalbefolkningen i Sinai beskrivs lokalbefolkningen i Libanon som att de har haft en tuff tid.¹⁶⁵ De beskrivs som personer, inte enbart som orientaler eller likande. Den drusiska lokalbefolkningen beskrivs av skribenten som att de anser att svenskarna kommer som räddning och kommer att bidra till krigets slut.¹⁶⁶ Sanningshalten i detta är med uppsatsens tillgängliga material svår att tala om men det gör att *Sandpappret* kan skriva artiklarna ur ett västerländskt befriarperspektiv där man hjälper de stakars underlägsna orientalerna.

I Libanon beskrivs den svenska FN-bataljonen ha ett nära samarbete med Israel.¹⁶⁷ Det ger en bild av jämnvikt mellan FN och Israel och inte en klassisk orientalistisk bild. Det bygger på bilden man fick av Israel under FN-bataljon 62M:s tid då de beskrivs som det västerländska Israel och stärker även Suids kommentar om att bilden av en klassisk oriental är en arab. Det beskrivs dock att samarbetet med Israel behöver vara

¹⁶⁴ Asp, 1978c, s 2.

¹⁶⁵ Asp, 1978d, s 7.

¹⁶⁶ Asp, 1978e, s 20; Asp 1978f, s 21.

¹⁶⁷ Asp, 1978g, s 8.

begränsat för att inte riskera att leda till ett uppbrutet eld-upphör som kunde ses som FN:s fel.¹⁶⁸

Libanonfronten beskrivs som farligare och krångligare än Sinaifronten, den kristna enklaven under Major Haddad både hjälper till och vid tillfällena hotar FN-soldater.¹⁶⁹ Det finns även tillfällen där ”de kristna” beskjuter FN-soldater.¹⁷⁰ Större delen av Libanoninsatsen beskrivs utan att lägga in åsikter, vilket gör det svårt att läsa ut något som hjälper denna uppsats.

6.1.9 FN-bataljon 70M

Under denna perioden benämns Lokalbefolkningen till större delen positivt, bland annat beskrivs två duktiga beduinska fotbollslag som FN-soldaterna möter ibland vilket brukar sluta i FN förlust, artikeln tröstar sig sedan med att skriva att de brukar vinna mot det israeliska fotbollslaget de möter ibland.¹⁷¹ FN:s relationer med Israel, och Egypten beskrivs som goda.¹⁷²

Vidare finns det artiklar som menar att svenskarna är på beduinsk mark och måste därmed respektera dem. Bland annat innebär det att vissa inom FN-truppen behöver bli av med vissa föruppfattade meningar.¹⁷³ Här ser vi ett försök att se och förklara den beduinska världsbilden. Detta tema fortsätter om man tittar på det allmänna språket i *Sandpappret* för FN-bataljon 70M när de benämner israeler och egyptier. I detta fall i en artikel om en svensk vägspärr benämns de som medmänniskor istället för till exempel araber eller judar.¹⁷⁴ Något senare går de dock tillbaka till det mer

¹⁶⁸ Asp, 1978h, s 10.

¹⁶⁹ Asp, 1978g, s 8; Asp, 1978h, s 10; Asp, 1978i, s 11; Asp, 1978j, s 12.

¹⁷⁰ Asp, 1978e, s 20.

¹⁷¹ Persson, 1978a, s 11.

¹⁷² Persson, 1978b, s 2.

¹⁷³ Persson, 1978c, s 11.

¹⁷⁴ Persson, 1978d, s 8.

orientalistiska språket som varit synligt under stora perioder i *Sandpappret*. En beskrivning av ett svenskt läger vid namn Cosa Nostra låter så här. ”Cosa Nostra påminner minst av allt om ett maffianäste, här finns knappt några beduiner”.¹⁷⁵ Tidningen jämför med andra ord beduiner med maffian, utan att göra någon form av avskiljning. Här är de helt uppenbart tillbaka till en tanke av beduiner som ett problem. I andra artiklar talas det mycket gott om beduinerna, FN-bataljon 70M:s *Sandpappret* är mycket ombytlig i sin benämning på lokalbefolkningen.

Kvinnor är igen ett ämne som inte får någon stor plats, men i en artikel nämns att bataljonspastorn blir så pass bra vän med en beduinfamilj att han till och med får ta en bild på modern i familjen.¹⁷⁶ Här kommer vi tillbaka till tanken att beduinkvinnorna är mystiska och svåråtkomliga då det är ett goda vänners privilegium att få fota dem.

Under FN-bataljon 70M:s tid på plats skrivs det i *Sandpappret* att man börjar se hopp om en konstruktiv lösning i Mellanöstern. Måndagen den 18 september gjordes en uppgörelse mellan de stridande parterna och det beskrivs som att man är överens om att det ska vara fred om tre månader.¹⁷⁷

6.1.10 FN-bataljon 72M

I *Sandpappret* för FN-bataljon 72M står det skrivet att man måste vara försiktig med hur man uttalar sig i ämnen som bland annat religiös, politisk och ekonomisk verksamhet.¹⁷⁸ Det påpekas redan i första numret och kan ha potentiell påverkan på hur senare skribenter väljer att skriva.

¹⁷⁵ Persson, 1978e, s 14.

¹⁷⁶ Persson, 1978f, S 5.

¹⁷⁷ Edgren, 1978, s 2.

¹⁷⁸ Dahl, 1979a, s 14.

I allmänhet är bilden av lokalbefolkningen god under denna period, bland annat benämns igen beduinska vakter som arbetar för FN.¹⁷⁹ Ett tillfälle där orientalistiska tankarna om ociviliserade orientaler syns i språket igen är i en artikel om en dromedar som gått in i ett minfält och sprängt av frambenen. FN får inte tillåtelse att avliva den. Situationen beskrivs så här ”Vi kan inte göra mycket annat än acceptera att vad vi brukar kalla djurplågeri är ett okänt begrepp här nere”.¹⁸⁰ Bilden som skapas är mycket lik den orientalistiska bild som uttrycks i England på tidigt 1900-tal där det menas att orientalen hänger sig åt bland annat grymhet mot djur.¹⁸¹ Tonen är nervärderande och ignorerar två sannolika möjligheter, den första är att då ägaren inte kunde komma och se hur illa det var med djuret kanske han inte ville att de skulle döda det i förtid om han trodde att det kunde räddas. En annan tanke är att ägaren kan ha velat ta vara på så mycket av djuret som möjligt vilket är lättare och säkrare ju färskare djuret är. *Sandpappret* tar för givet att ägaren bara inte bryr sig och att han inte vet vad djurplågeri är. Det skapar en bild av en mycket ociviliserad lokalbefolkning.

Beduiner beskrivs som problematiska vid fler tillfällen. Bland annat när de vill bedriva kommers i transiteringsområdet vilket inte är tillåtet.¹⁸² Bilden av problematiska beduiner fortsätter sedan genom *Sandpappret* och det beskrivs bland annat hur de smugglar saker ur buffertzonen. Något de beskylls för men utan säkra bevis. Om beduinerna blir vägrade genomfart av någon anledning beskrivs det att det leder till ett ”upprört kackel”.¹⁸³ Att likna ett folks beteende med höns kan bara ses som en negativ kommentar.

¹⁷⁹ Lidén, 1979a, s 12.

¹⁸⁰ Lidén, 1979b, s 8.

¹⁸¹ Said, 2016, s 111.

¹⁸² Lidén, 1979c, s 11.

¹⁸³ Lidén, 1979d, s 5; Lidén, 1979e, s 6.

Israel benämns positivt, som trevliga kollegor.¹⁸⁴ De egyptiska vägspärrsoldaterna får inte en lika positiv benämning med anledning av deras dåliga engelska. En artikel som för tankarna tillbaka på en komisk artikel om just det ämnet från FN-bataljon 54M:s tid benämner att de egyptiska soldaterna inte kan särskilt mycket engelska. Ofta inte mer än ”magazine” och ”matches”, vilket de också frågar om till och från.¹⁸⁵ Detta är mycket lik kommentaren från FN-bataljon 54M:s tid där det påpekas att de egyptiska soldaterna ibland frågar efter porrtidningar och cigaretter.

Under denna periods *Sandpappret* påpekas att fredsavtalet blev påskrivet den 26 mars.¹⁸⁶

I slutet av *Sandpappret* för FN-bataljon 72M har de en avdelning där de frågat några svenska FN-soldater vad de hade för förväntningar på sin tjänst innan de kom dit, om de blivit som de förväntade sig och vad deras starkaste minne kommer vara. Bland många kommentarer om kamratskap och äventyrligt arbete är det några kommentarer som sticker ut. De visar att vissa soldater hade en orientalistisk världsbild med en tydlig uppdelning mellan oss från väst och de andra från öst. En person svarar att han ville ha ett jobb på främmande mark och möta ett annat folk. Samma person fortsätter sedan med att påpeka att livet nere i Mellanöstern är ”provisoriskt” för framför allt lokalbefolkningen.¹⁸⁷ Exakt vad han menar med att det är provisoriskt är svårt att svara på, men man kan uppfatta det som att han menar att de inte har de fasta livet som finns i Sverige med säkerhet och ett fast tak över huvudet. En annan person säger att han ville möta natur och kultur i denna märkliga del av världen. Detta är en kommentar som kan läggas in i samma kategori som mystiken har inom

¹⁸⁴ Lidén, 1979d, s 5.

¹⁸⁵ Lidén, 1979f, s 6.

¹⁸⁶ Lidén, 1974g, s 6; Lidén, 1979h, s 20.

¹⁸⁷ Lidén, 1979i, s 22.

orientalismen. Samma person fortsätter på sitt mystiska orienten tema när han beskriver lokalbefolkningen och miljön som säregna.¹⁸⁸

6.1.11 FN-bataljon 74M/E

När FN-bataljon 74M/E intog positionerna var freden redan påskriven, deras uppgift blev därmed en annan än tidigare bataljoner. De hjälpte till och kunde se hur de två tidigare stridande sidorna mer och mer kunde lita på varandra och buffertzonen kunde börja avvecklas.¹⁸⁹ Den 25 maj 1979 återlämnade Israel land som de tagit över redan på sexdagarskriget på sent 60-tal. I och med det blev stora delar av den svenska FN-bataljonens områden i egyptisk ägo.¹⁹⁰ I *Sandpappret* påpekas dock att freden är bräcklig enligt båda sidorna under denna period och därför behöves FN fortfarande på platsen.¹⁹¹

På en av de första sidorna i FN-bataljon 74M/E:s *Sandpappret* uppmanas trupperna ”håll inne med kritiska omdömen om land och folk, omdömen som kanske inte är grundade på så djupa kunskaper och erfarenheter som krävs”.¹⁹² Här uppmanas med andra ord att försöka att inte ha ett orientalistiskt tankesätt fullt med fördomar, vilket tyder på att ett sådan tankesätt förekom men att de officiellt försöker underminera det.

Även denna bataljon påpekas umgås med lokalbefolkningen, bland annat dricker de öl på en bar. De som kan arabiska talar med lokalbefolkningen.¹⁹³ Här får vi en bild av lokalbefolkningens män som helt vanliga människor. Om kvinnor är vi tillbaka på tanken om exotiska och mycket villiga kvinnor som orientalismen gärna vill beskriva dem. I en

¹⁸⁸ Lidén, 1979i, s 23.

¹⁸⁹ Nerpin, 1979, onummerad sida.

¹⁹⁰ Ullgren och Palme, 1979a, s3.

¹⁹¹ Sköld, 1979, s 4.

¹⁹² Sköld, 1979, s 4.

¹⁹³ Ullgren och Palme, 1979b, s14.

artikel om en resa till Tel Aviv beskrivs hur skribenten blev omringad av mörka skönheter på stranden, senare på kvällen börjar ”damer” ”flockas kring blonda FN-grabbar” och än senare på kvällen inne på baren *Kaktus* blir skribenten erbjuden att köpa sex för 50 dollar av en kvinna vid baren.¹⁹⁴

Ännu en gång går sanningshalten i uttalanden inte att bekräfta och Tel Aviv är en välkänd feststad och kanske inte representativ för hela landet. Men man ser ändå hur skribenten väljer att vid varje tillfälle han beskriver kvinnor beskriva dem som sexuella och att de närmar sig honom.

I en senare artikel beskrivs en hel del förutfattade meningar om kvinnor i Mellanöstern. Artikeln handlar om en shejk som inte har lyckats få några svenskor i sitt harem vilket artikelskrivaren anser är tur.

Artikelskrivaren menar att svenska kvinnor inte hade passat i ett harem då de ”inte har den rätta uppfostran [---]de har egen vilja [---] och kan säga ifrån”.¹⁹⁵ Då detta är saker som får svenska kvinnor att passa sämre in i ett harem än kvinnorna från Mellanöstern blir meningen underförstått att alla egenskaper som benämns hos de svenska kvinnorna saknas hos kvinnorna i Mellanöstern. I en skämtsam artikel beskrivs hur en FN-soldat och en shejk diskuterar priset för en svensk kvinna. Här beskrivs hur männen förhandlar om pris, i kameler, och kvinnor inte har nått att säga till om.¹⁹⁶ Det verkar dock som att båda parterna skämtar.

I en text påpekas att beduinerna inte kommer kunna fortsätta leva som de gör när civilisationen kommer till Sinai.¹⁹⁷ Detta är både en kommentar om att beduinerna är ociviliserade men även en tanke om att hela världen kommer att utvecklas som väst och att det därför kommer vara omöjligt för beduinerna att fortsätta leva på sitt sätt. Beduinerna beskrivs sedan som intressanta men med några konstiga vanor, till exempel beskriv

¹⁹⁴ Nilsson, 1979, s 15.

¹⁹⁵ Ullgren och Palme 1979c, s 23.

¹⁹⁶ Ullgren och Palme, 1979d, s 24 – 25.

¹⁹⁷ Ullgren och Palme, 1979e, s 71.

igen den ”tråkiga vana” att fånga in flyttfåglar i nät. Det beskrivs att kvinnorna gör allt det tunga jobbet medan männen står för ekonomin. Det beskrivs även att kvinnor har liten eller ingen rätt att säga något om sitt giftermål och unga kvinnor säljs ofta till rika äldre män. Dessa och fler av beduinernas seder tas upp med en förhållandevis neutral ton i artikeln. Men artikeln är skriven för att förklara de seder svenskarna tycker är konstiga. Det påstås även i artikeln att beduiner är med i oproportionerligt många bilolyckor, något skribenten beskyller på deras starka tro på Allah och att de anser att han skyddar dem i trafiken.¹⁹⁸

Det svenska FN-uppdraget i Sinai tog slut den 25 september 1979 och i omgångar tog sig alla deltagande hem.¹⁹⁹

6.2 Ökenkuriren

Det påpekas i *Ökenkuriren* att man i brev och tidningsartiklar, och andra skrivna texter ska försöka hålla sig borta från politiska värderingar.²⁰⁰ Detta gör det extra intressant, precis som med *Sandpappret*, att se vilka åsikter som ändå slinker igenom.

I *Ökenkuriren* från den 19 mars 1979 står det att tidningen nu tycker sig nästan ha följt givna direktiv och varit genomgående positiv.²⁰¹ Att sådana direktiv existerar ger en intressant inblick i tidningen och vilken bild redaktionen vill sprida.

Beduinerna får i *Ökenkuriren* både positiva och negativa benämningar. Det benämns till exempel att de bjöd in delar av svenska FN-truppen på fotbollsmatch och att det ansågs trevligt, särskilt som de också

¹⁹⁸ Ullgren och Palme, 1979f, s 72.

¹⁹⁹ Ullgren och Palme, 1979g, s 94; Ullgren och Palme, 1979h, s 95.

²⁰⁰ Lidén, 1978b, s 3.

²⁰¹ Dahl, 1979b, s 3.

bjöd på choklad och cigaretter. Men samma artikel beskriver även hur beduinerna vinner genom att sparka upp sand i ögonen på den svenska målvakten. Med andra ord förklaras den beduinska vinsten bort med fusk. Även bortförklaringar om att svenska laget inte var på topp på grund av cigaretter, choklad och en lång bilfärd tas upp.²⁰² Det är intressant att tidningen behöver flera olika bortförklaringar för att förklara förlusten. Om det beror på ett orientalistiskt tankesätt om dominans där väst borde dominera öst och därmed inte förlora. Eller en mer klassisk sporttanke om att framhäva sitt lag som bäst är svårt att säga. I en senare match mot ett egyptiskt lag vann svenskarna med 6–5 och påpekar att de inte ville visa sin överlägsenhet på grund av artighet.²⁰³

Vid andra tillfällen får beduinerna negativa benämningar då de bland annat berättas att de stoppas när de försökte smugla saker över J-linjen vid FN-position 569 på sidan mot Israel.²⁰⁴ Här beskrivs de inte bara som misstankar utan att det har skett vilket också ökar kredibiliteten på misstankarna om smuggling som nämns i *Sandpappret*. Ett fyrtiotal beduiner sägs även ha brutit sig in på FN-anläggningar och kastat sten på vakterna. Några åkte fast av militärpolis och romanipolisen men på förfrågan av svenska FN-styrkans beduinofficer kom de undan med en utskällning.²⁰⁵

Beduinerna beskylls även för andra brott som hot och vattenstöld.²⁰⁶ När duschartiklar börjar försvinna från ett läger påpekas att man bör förstärka staketet.²⁰⁷ Man är med andra ord snabb på att anta att brotten begås av någon utifrån i stället för att titta inåt på FN-soldaterna som har fri tillgång till platsen. Genom *Ökenkuriren* beskrivs med andra ord ofta beduinerna som olagliga och problematiska på olika sätt.

²⁰² Lidén, 1978c, s 3; Lidén, 1978d, s 3; Lidén, 1978e, s 3.

²⁰³ Ullgren och Palme, 1979i, s 2.

²⁰⁴ Lidén, 1979j, s 2.

²⁰⁵ Bataljonspastor, 1979a, s 1.

²⁰⁶ Bataljonspastor, 1979a, s 1; Bataljonspastor, 1979b, s 1; Bataljonspastor, 1979c, s 1.

²⁰⁷ Bataljonspastorn, 1978a, s 2.

När svenskarna har problem med vildhundar och vill skjuta dem får de inte tillåtelse då det är svårt att veta vilka som för beduinerna "räknas som" husdjur.²⁰⁸ Detta visar att man bryr sig om att inte förarga beduinerna. Men genom att använda uttrycket "räknas som", i stället för till exempel är, kan man se det som ett sätt att få sagt att beduinerna räknar dessa vildhundar som husdjur. De är ju inte husdjur egentligen men man måste låta beduinerna hållas. Det kan dock vara ett klumpigt ordval utan mening. Detta är ett tillfälle där de olika samexisterande världsbilderna som finns bekräftas, det görs dock med en negativ ton.

I ett av få tillfällen där *Ökenkuriren* och *Sandpappret* rapporterar om samma händelse skrivs det den 26 februari om en dromedar som råkat gå in i ett minfält och sprängt av sig det ena, och kanske det andra, frambenet.²⁰⁹ Nästan exakt samma ord som i *Sandpappret* för FN-bataljon 72M används. Där Mellanöstern beskylls för att inte ha någon definition av djurplågeri vilket kan kopplas tillbaka till den orientalistiska tanken från tidigt 1900-tal om orientaler och grymhet mot djur. Det finns inte heller någon plats i artikeln för tankar som att ägaren kanske tror att dromedaren kan gå att rädda och därmed inte bör dödas, eller att han vill slakta den och använda delarna själv och därmed vill ha den levande tills dess. Eller något som att det kan vara svårt att gå med på att döda ett djur man har haft länge och skapat ett band med. När man tittar på händelsen utifrån är det lätt att se de olika samexisterande världsbilderna men i tidningen ignoreras de helt.

De beduinska kvinnorna får inte mycket plats i *Ökenkuriren* men när de får det blir de benämnda som vackra och snarare som objekt att titta på än personer, något som går in under Saids benämning av orientalistisk syn på kvinnor som skapta ur mäktiga mäns fantasi.²¹⁰ Som exempel på detta har vi mannen med smeknamnet "Walle" som ser "ett

²⁰⁸ Lidén, 1978f, s 1.

²⁰⁹ Lidén, 1979k, s 1.

²¹⁰ Said, 2016, s 325.

speciellt nöje” i att ”kontrollera identiteten på de sköna beduinflickorna”.²¹¹ Det orientalistiska språket angående kvinnor sprider sig även till andra delar av lokalbefolkningen. Till exempel beskrivs ett kvinnligt butiksbiträde i Jerusalem som en mörk skönhet och en förlust i basket beskylls på att det satt vackra kvinnliga soldater från Israel på läktaren.²¹² De varnar även för ”durkdrivna kvinnor och bedragare” då de är vanliga speciellt i södra delen av Tel Aviv.²¹³ Detta är en kommentar som, om sann, skulle kunna sagts om vilken storstad som helst med ett oroligt område. Men då det skrivs i den officiella tidningen ökar de bilden av staden som en osäker plats. Att kvinnor alltid beskrivs antingen som objekt eller som exotiska, erotiska och villiga är vad som får dessa kommentarer att bli mycket orientalistiska. Hade de ibland fått andra beskrivningar hade dessa kommentarer varit några sexistiska kommentarer i ett större sammanhang, nu blir det hela bilden man får av Mellanösterns kvinnor.

Öknamn är inget som förekommer ofta i *Ökenkuriren* men den 14 maj beskrivs en fåraherde som en ”kebabdrivare”. Hans fårflock kallas i samma artikel för ett ”kebab-stim”.²¹⁴ Även om kebab i sig kanske inte ses som ett negativt ord blir detta en form av förtal som bygger på en stereotyp om vad orientaler äter och därmed om orientalen i sig. Det kan inte heller antas att det sägs för att förkorta eller förtydliga artikeln då artikelskrivaren måste förklara vad han menar med kebabdrivare, därmed blir artikeln längre och mer upphuggen. Det betyder att artikelskrivaren behövde lägga ner extrajobb för att ge fåraherden ett öknamn. Denna trend av mer öppna förolämpningar fortsätter i de sena numren av *Ökenkuriren*. Den 30 maj skrivs att sedan bommen vid läger 553 öppnades har de fått mer flugor i sitt område.²¹⁵ Läger 553 låg vid Egyptens gräns därmed sägs att egyptierna som

²¹¹ Bataljonspastorn, 1979d, s 2.

²¹² Lidén, 1979l, s 1 – 2; Bataljonspastorn, 1979e, s 1.

²¹³ Sfinxen,” 1979, s 2.

²¹⁴ Michel, 1979, s2.

²¹⁵ Sheriffen, 1979a, s 2.

kommer genom den nyöppnade bommen tar med sig flugor. Det kan likställas med att kalla dem smutsiga.

Angående Egypten skrivs det även att de egyptiska soldaterna så sent som den 28 maj 1979 har mycket dålig koll på vad FN är och att de befinner sig i området.²¹⁶ Något som kan anses konstigt då FN vid det laget varit där i flera år. I allmänhet blir den egyptiska armén presenterad i förhållandevis dålig dager i *Ökenkuriren*. När Egypten fick tillbaka staden El Arish fick FN-trupperna problem med vattnet, vilket kommenteras med ”Vi hade väl på känn att det skulle uppstå vissa problem i samband med att El Arish lämnades tillbaka till egypterna”.²¹⁷ Detta visar på en allmän misstro för Egypten. Många av kommentarerna om Egypten går att se genom den orientalistiska tanken att orientalerna är slarviga och utan logik.

I en artikelserie vid namn ”vad dom sa” där underhållande kommentarer skickas in till tidningen finns en kommentar om en egyptisk färja som var försenad. Där chefen för militärpolisen frågar vad det är för fel på färjan och får svaret ”It’s arabic, Sir!”.²¹⁸ Svaret kommer visserligen från den egyptiska kaptenen men tidningen har valt ut och tryckt just denna kommentar. Detta ett bra exempel på en kommentar som inte är rent stötande mot något av länderna FN ska försöka samarbeta med. Detta då kommentaren inte original är skriven att komma från FN. Men den visar ändå en bild av att arabiska saker är sämre än saker från väst.

²¹⁶ Lidén, 1979m, s 3.

²¹⁷ Lidén, 1979n s 3 – 4.

²¹⁸ Lidén, 1979o, s 3.

6.3 Eld upphör! Per Olof Hallqvist

Hallqvists uppfattning av FN verkar inte vara särskilt hög, i slutet av sin bok påpekar han att det funnits problem som han och hans soldater har fått blunda för. Han skriver även att det funnits problem som inte gick att blunda för. Han påpekar sedan att det förväntas av honom att avstå från att skriva någon form av kritik mot FN och att andra som gjort det för alltid har blivit uteslutna från möjligheten att arbeta med FN igen. Hallqvist jämför även FN med ”slutna hemliga ordenssällskap”.²¹⁹ Hallqvist utvecklar inte sina tankar mer men det är uppenbart att det finns mycket bakom dessa ord som sedan förblir osagt. Detta är något man måste ha i åtanke när man läser hans bok. Den är inte lika tydligt reglerad som tidningarna denna undersökning använt sig av men han är medveten om att han ändå måste vara försiktig med hur han uttrycker sig. Han fortsätter efter dessa kommentarer dock att kritisera delar av FN-administrationen vilket tyder på att han inte är allt för rädd att säga sin åsikt.

Redan hemma i Sverige när Hallqvist bestämde vad som skulle packas med för bataljonens positionering i Mellanöstern gjordes beslut byggda på föruppfattade meningar. Han väljer att lämna vintermaterialet hemma då alla ”förstå-sig-påare” menade att nära ekvatorn skiner alltid solen.²²⁰ Det ger bilden av ett mycket annorlunda nästan mystiskt land och bygger inte på fakta utan uppfattning, något som ofta är fallet för orientalistiska tankegångar.

Till att börja med nere i Mellanöstern blev de inkvarterade i den egyptiska krigsakademin som snabbt fick öknamnet ”loppakademin” av ”bitande skäl”.²²¹ Namnet ”loppakademin” förekommer även i *Sandpappret*

²¹⁹ Hallqvist, 1977, s 155.

²²⁰ Hallqvist, 1977, s 22.

²²¹ Hallqvist, 1977, s 32.

för FN-bataljon 52M.²²² I övrigt är Hallqvist uppfattning av platsen och folket mer negativ än tidningarnas, till stor del då han påpekar småsaker som förmodligen inte räknades som nyhetsvärdiga. Till exempel att den egyptiska maten var föga aptitlig.²²³

Hallqvist fortsätter sin negativa bild av Mellanöstern med en beskrivning av Kairo. Kairo beskrivs som en mycket kaosartad stad och det beskrivs som förenat med livsfara att över huvud taget ta en tur i staden. Han avslutar sin beskrivning av Kairo med att det är "[e]tt sammelsurium förutan all like. Men dock med stänk av civilisation. Den varan finns det inte mycket av utanför stadens gränser".²²⁴ Här säger Hallqvist svart på vitt att han anser att Egypten är ociviliserat och även storstaden Kairo är ett totalt kaos med bara en smula av civilisation. Vid fler tillfällen beskrivs den kaosartade trafiken, bland annat på väg ut ur Kairo.²²⁵

Hallqvist skriver att svenskar är bortskämda och har mycket svårt att förstå läget i fattigare länder.²²⁶ Om de fattiga, speciellt bönderna, skriver han att de är extremt fattiga från en europeisk synpunkt och att egyptierna vägrar byta sina traditioner mot moderniteter vilket hade kunnat hjälpa dem ur fattigdomen och hjälpt barnen att kunna utbilda sig.²²⁷ Här har vi ett antal orientalistiska tankar. Till att börja med ser Hallqvist hela situationen ur en europés synvinkel, han anser även att de egyptiska bönderna måste lägga undan sina traditioner, något han själv påpekar att de inte är intresserad av att göra. Med andra ord vill han tvinga på dem ett annat sätt att leva. Det tycker han är viktigt då det skulle göra att barnen kunde utbilda sig och hjälpa till i utvecklingen. Texten gör det tydligt att Hallqvist tycker de är underutvecklade och borde följa en europeisk förebild. Detta är

²²² Wendelberg (red.), 1973c, s 7.

²²³ Hallqvist, 1977, s 38.

²²⁴ Hallqvist, 1977, s 42 – 43.

²²⁵ Hallqvist, 1977, s 44 – 45.

²²⁶ Hallqvist, 1977, s 141.

²²⁷ Hallqvist, 1977, s 41.

mycket lik tankarna om avsaknad av modernisering som även syns i delar av *Sandpappret*.

När Hallqvist beskriver befolkningen menar han att det finns en stor skillnad mellan österlänningar, eller araber, och västerlänningar. Han menar att österlänningarna inte är lika punktliga som västerlänningar och gärna tar dagen som den kommer, inte som ”vi effektiva skandinaver”.²²⁸ Missar österlänningen ett möte är det på grund av Allahs vilja och inte mer med det. Hallqvist är dock noga med att påpeka att det aldrig verkar vara av oartighet.²²⁹ Detta är tankar som lätt kan kopplas till det orientalistiska tankesättet om orientalens slarviga och osymmetriska tankesätt.

I sin bok beskriver Hallqvist två grenar av den egyptiska armén, en studentmilis och den reguljära armén. Studentmilisen beskrivs som trevlig men otränad och farlig under nattetid. Hallqvist menar att araben i allmänhet grips av rädsla när mörkret faller. Detta leder till att studentmilisen börjar skjuta sporadiskt ut i natten, enligt Hallqvist för att hålla undan onda andar och liknande.²³⁰ Man får bilden av en vidskeplighet som är så stark att den blir farlig. En form av vidskeplighet som man, om man läser mellan raderna, förstår är uttraderad i det civiliserade väst. Hallqvist ignorerar även totalt den förmodligen mer troliga förklaringen: Att dessa militärt otränade personer var rädda för fiendesoldater i natten.

När Hallqvist beskriver den reguljära egyptiska armén är han mer positiv i sitt språk. Bland annat beskrivs det att officerarna över lag talar god engelska. Vilket är en intressant distinktion mot vad som sägs i sandpappret för FN-bataljon 54M och för FN-bataljon 72M som båda beskriver att den egyptiska armén i allmänhet har dåliga språkkunskaper. Tidningarna skriver dock framför allt om de vanliga soldaterna inte om officerarna. Detta är ett av få tillfällen där Hallqvist är mer positiv till

²²⁸ Hallqvist, 1977, s 69.

²²⁹ Hallqvist, 1977, s 69.

²³⁰ Hallqvist, 1977, s 53.

lokalbefolkningen, eller de lokala arméerna, än tidningarna. Han beskriver även att de är österländskt artiga i stället för bara artiga.²³¹ Han känner med andra ord behovet att skilja på österlänningar och västerlänningar även här.

Hallqvist har en bredd på sin beskrivning av lokalbefolkningen som sällan har setts i denna uppsats, ofta har en artikel eller bokdel visat negativa eller positiva sidor. Hallqvist skriver att egyptiska officerarna i allmänhet är trevliga men han beskriver en person vid namn Major Samir, som en ”sällsynt otäck och ful figur, en hal och föga ordhållig officer”.²³² Hallqvist beskriver senare hur när problem mellan Israel och Egypten uppkom på fronten blev de egyptiska befälen man tidigare kunnat samarbeta med ”som förbyta” de spärrade vägar, bråkade och blev oanträffbara.²³³ Att Hallqvist har positiva och negativa kommentarer om samma folkgrupp i samma del av sin bok är ovanligt i källmaterialet. I de flesta lägen får man bara den ena aspekten.

Israelerna beskrivs som raka motsatsen till egyptierna de beskrivs som raka, snabba och lömska. De hade inte heller några problem med att luras för att få sin vilja fram. Utseendemässigt beskrivs de första israeliska soldaterna som Hallqvist möter som ”en samling långhåriga, skäggiga och tämligen smutsiga rövarfigurer”.²³⁴ Detta kom som en chock för Hallqvist som hade fått höra att de var professionella och disciplinerade. Även deras militära uppträdande var av tveksam art, det kunde vara svårt att se vem som bestämde och vaktposterna satt ofta och läste tidningar i stället för att hålla utkik.²³⁵ Här får vi en intressant vändning där en positiv föruppfattad mening byts mot en negativ. På de flesta ställen där föruppfattade meningar diskuteras i materialet går de åt andra hållet.

²³¹ Hallqvist, 1977, s 66.

²³² Hallqvist, 1977, s 77.

²³³ Hallqvist, 1977, s 111.

²³⁴ Hallqvist, 1977, s 70.

²³⁵ Hallqvist, 1977, s 70 – 71.

Trots sin negativa bild av israelerna kommer Hallqvist fram till att av de två stridande sidorna är det israelerna som är mest lika svenskarna. De har bra skolgång och militär utbildning. Precis som svenskarna beskriver han det som att de kommer från ett tekniskt samhälle. Efter en spänd första period beskrivs det hur samarbetet blev bra även med Israel.²³⁶ Här syns igen som i fler delar av uppsatsens material att man helt enkelt inte såg Israelerna som orientaler på samma sätt som araberna.

6.4 Ökenvägen Wilhelm Agrell

Agrell har en negativ inställning till FN-insatsen från början. Han är säker på att ingen vapenvila kan ske och att många ur FN-truppen kommer dö.²³⁷

Agrell beskriver deras tidiga logement som lika de svenska men att de luktar kemikalier och att det fanns löss.²³⁸ Agrell nämner aldrig något namn på denna plats men det är troligt att detta är platsen både *Sandpappret* och Hallqvist benämnde som loppakademin. Agrell väljer i så fall att låta bli att använda det annars vanliga nedlåtande namnet på platsen.

När Agrell skildrar staden Ismailia beskriver han hur man hörde nervösa skottsallvar under kvällarna. De olika posterna sköt ”på allt som rörde sig, eller som rörde sig i deras fantasi”.²³⁹ Det är en kommentar som är mycket lik Hallqvists kommentar om studentmilisen. Den stora skillnaden är att Agrell inte lägger in några tankar om vidskeplighet eller andra kommentarer som nedvärderar de egyptiska posterna.

Agrell menar att det hela tiden längs med frontlinjen var små stridigheter med ojämna mellanrum, han beskriver dessa som småkrig.²⁴⁰

²³⁶ Hallqvist, 1977, s 72.

²³⁷ Agrell, 2000, s 88.

²³⁸ Agrell, 2000, s 90.

²³⁹ Agrell, 2000, s 104 – 105.

²⁴⁰ Agrell, 2000, s 113.

Agrell beskriver även att de fick in rapporter om att Egypten besköt FN-positioner medvetet.²⁴¹ I allmänhet beskriver Agrell situationen som mer krigisk än någon av uppsatsens andra källor men han har i stället en mindre utförlig bild av den civila lokalbefolkning.²⁴² Agrells delvis mycket annorlunda bild av situationen, jämfört med de andra källorna, gör hans text intressant då den visar på en bredd som annars inte hade syntts i materialet.

En kommentar Agrell har om de stridande sidorna, som ingen av de andra källorna använder rakt ut, är att han benämner dem som motståndare.²⁴³ Agrells språk är mer som en soldat i fält än vad någon annan källa i undersökningen är.

En israelisk kontakt Agrell har är en befälhavare som endast benämns som Höken. Han beskrivs vid några tillfällen vilja hämta sina döda soldater som ligger på platser där han och hans armé inte kan komma åt dem på grund av egyptisk eld. Hans envishet i denna angelägenhet verkar imponera på Agrell. Till sist valde Höken att skjuta ihjäl några egyptiska soldater i ingenmansland för att kunna använda dem som byteshandel, deras döda mot hans döda. När Egypten fortfarande vägrade låta Höken hämta sina döda kommer Agrell med en av sina tidigaste kommentarer där han antar något om någon av sidorna. Han skriver att de döda inte verkade betyda något för Egypten: ”samma valuta hade olika kurs”.²⁴⁴ Agrell styrker inte sitt antagande med någon annan fakta än att Egypten vägrade byta de döda vilket lika gärna kan tas för många andra anledningar. Till exempel att man inte ger efter för förhandlingar för att motståndarsidan börjar döda ens soldater. Att göra det hade dessutom risken att påbörja en mycket destruktiv förhandlingsstrategi från Israels sida. Här ser vi hur Agrell ser på världen

²⁴¹ Agrell, 2000, s 116.

²⁴² Agrell, 2000, s 115.

²⁴³ Agrell, 2000, s 122.

²⁴⁴ Agrell, 2000, s 122 – 123.

från sin och delvis från Hökens synvinkel men inte räknar in eller diskuterar världsbilden från andra sidan fronten.

När Agrell beskriver kriget beskriver han det inte på ett orientalistiskt sätt. Han beskriver det som ett skådespel, som att se Jimi Hendrix på scen, som att det var perverterat att stå och titta på.²⁴⁵ Han lägger dock inga meningar i vem som slåss mot vem.

När Agrell beskriver egyptiska soldater får man bilden av en inte särskilt organiserad trupp. Han skriver till exempel att när de tagit över ett antal israeliska stridsvagnar låter de mer än gärna främlingar titta på dem och klättra i dem.²⁴⁶ Här ser vi igen den klassiska bilden av en tanke om orientalerna som slarviga.

Sedan fortsätter han med att säga att israelerna var arroganta kalkylerande maskiner som iskallt gjorde beräkningar och utan problem sköt alla som var i deras väg. Egyptierna var inte bättre. De var naiva, falska och grymma. Sedan fortsätter han med att beskriva israelerna som lojala, ”tio av dem skulle offra livet för att rädda en enda av deras egna”.²⁴⁷

De egyptiska soldaterna fortsätter Agrell sedan att beskriva som att komma från en kaotisk, obegriplig och grym värld. De anföll från bakhåll för att sedan neka till det, de lät sina egna dö i hundratals och de dödade sina egna. Han beskriver även att soldaterna verkade likgiltiga till livet, bland annat desarmerade de minor med en stor klumpighet. De lät sina döda ligga kvar där de föll. ”De var känslösamt oberäknliga och känslolösa zombies på en och samma gång”.²⁴⁸ Bilden att de egyptiska soldaterna hade en låg uppfattning om sig själv överfördes även på FN-soldaterna. De lågrankade egyptiska soldaterna fick smeknamnet Yxor hos FN-truppen och de verkar knappt ha fått mänskligt medlidande. Yxor är enligt Agrell ”FN-soldaternas

²⁴⁵ Agrell, 2000, s 134 – 135.

²⁴⁶ Agrell, 2000, s 148.

²⁴⁷ Agrell, 2000, s 149.

²⁴⁸ Agrell, 2000, s 149.

benämning på lägre stående varelser”.²⁴⁹ Detta sätt att se på orientaler som knappt människor var vanligt under 1800-talets orientalism men här ser vi det levande på 1900-talet, förstärkt av krigets avdomnande effekt. När en egyptisk lastbil kört in i ett minfält stod det i rapporten från en FN-position ”*Yxorna sprutade åt alla håll*”.²⁵⁰ Andra kommentarer som visar att man hade en låg uppfattning av egyptierna kommer från första kompaniet chef Jan Lindström som visar upp sin känga och ska ha sagt ”*Det är arabhjärna på den*”.²⁵¹ En kommentar som inte hade sagt lite lätt om det hade varit hjärnsubstans från människor man hade en hög eller ens normal uppfattning av. Agrell påpekar att ett sådan skämt aldrig hade kunnat sägas om en kamrats hjärna.²⁵² Sedan kommer Agrell med en kommentar som visar hans bild på krigssituationen tydligt ”Att se medmänniskor dödas och lemlästas borde vara outhärdligt, men här fanns ju å andra sidan inga av den sorten, bara kamrater och främlingar”.²⁵³ Denna kommentar kan ses som orientalistisk i sin grund då det är en klassisk vi och dom mentalitet från en västerlänning som skriver om orienten och dess folk. Men den kan även tolkas som att man i krig måste se sig som vi och dem för att klara sig. Han fortsätter med att beskriva kriget som en orgie, ett slags förhåxande underhållning och något som ”[...]de andra, främlingarna, hängav sig åt”.²⁵⁴ Här gör Agrell en tydlig avskiljning mellan de stridande parterna, från öst, och FN-trupperna, från väst.

Egypten var till större delen positiv till FN:s inblandning och deras tidningar beskrev det som att FN skulle driva bort Israel från deras erövrade ställningar. Israelernas beteende varierade mellan att vara korrekt till att vara avvisande. Den israeliska arrogansen beskriver Agrell som

²⁴⁹ Agrell, 2000, s 149.

²⁵⁰ Agrell, 2000, s 149.

²⁵¹ Agrell, 2000, s 150.

²⁵² Agrell, 2000, s 151.

²⁵³ Agrell, 2000, s 151.

²⁵⁴ Agrell, 2000, s 151.

svårsmält och han menar att redan under FN:s tid i Gaza brukade svenskarna som åkte ner komma dit som proisraeliska men lämna med omvänd åsikt. Även här beskrivs Egypten och särskilt deras officerare som raka motsatsen. De var charmerande och alla problem kunde lösas, men samtidigt kunde ett löfte från en dag rinna ut i sanden nästa och man var alltid tvungen att komma ihåg vem man hade pratat med för det var inte säkert att informationen nått nästa person. Dessutom minskade den vänliga inställningen efterhand då FN-trupperna slutade ses som en tillgång och i stället sågs som ett hinder. De började till och med beskjuta FN-fordon och FN-positioner. Båda stridande parterna for med hot mot FN till och från.²⁵⁵

Vid ett tillfälle påpekar Agrell att egyptiska soldater begav sig rakt in i buffertzonen. De visste inte var de var någonstans, att FN var på plats eller ens vad de själva hette.²⁵⁶ En uppenbar överdrift, men det visar vilken uppfattning man hade av de egyptiska soldaterna. Agrell funderar dock på om det var ett försök att lura FN angående deras riktiga anledning att vara i zonen.²⁵⁷

6.5 Jämförelser av källor

De olika källorna ger väldigt olika mängd material att arbeta med men trots det går de att jämföra och få fram likheter och skillnader. Till att börja med ser man att bataljonstidningarna skriver förhållandevis lite angående de faktiskt stridande sidorna. Efter att FN:s buffertzon utökades och mängden beduiner i zonen ökade markant får beduinerna en oproportionerligt stor del av tidningarnas uppmärksamhet när det gäller artiklar om lokalbefolkningen

²⁵⁵ Agrell, 2000, s 155 – 156.

²⁵⁶ Agrell, 2000, s 163.

²⁵⁷ Agrell, 2000, s 163.

och de stridenade parterna. I båda undersökta böcker har däremot beduinerna inte någon som helst framstående roll.

I omgångar skriver båda tidningarna om kvinnorna i Mellanöstern, ofta när skribenten eller någon insändare har varit på permission eller i samband med att beduinfamiljer beskrivs. I stort sett alla benämningar av kvinnor faller mer eller mindre tydligt under Saids förklaring av den orientalistiska synen på kvinnor som villiga sensuella och exotiska, som skapade av mäktiga mäns fantasi. Beduinkvinnorna är delvis ett undantag från denna regel då de beskrivs som svåråtkomliga. Det gör dem dock mystiska vilket också kan räknas in i orientalismen. Beskrivningar av kvinnor är något som i det stora hela saknas i böckerna av Agrell och Hallqvist.

Böckerna tar i sin tur upp mer om de stridande parterna. Böckerna är också i allmänhet mer negativa i sitt språk än tidningarna. Något som mycket väl kan ha att göra med regelverket tidningarna har att arbeta inom. Vid olika tillfällen påpekar tidningarna att de har regler att håll sig till. I *Ökenkuriren* påpekas till och med att en av reglerna är att vara genomgående positiv.

Alla källor har ett genomgående orientalistiskt språk, delvis med undantag av Agrells bok, ofta ligger de orientalistiska åsikterna öppna eller dåligt gömda under ytan. Kommentarererna är mer negativa i böckerna än i tidningarna, förmodligen på grund av ovan nämnda regler om tidningarnas skrifter. *Sandpappret* är det största men även det mest spridda materialet. Spridningen beror på två huvudsakliga anledningar. Jämfört med de andra källorna skrevs sandpappret under en mycket lång period dessutom byttes redaktionen ut varje gång en ny bataljon kom på plats. Cirka var sjätte månad började med andra ord tidningen om.

Även källornas syfte och kontext påverkar innehållet. Syftet med *Sandpappret* är utskrivet i första numret som ”samla en bild av dagarna

här i ökenkanten”.²⁵⁸ *Sandpappret* gavs ut på plats under tiden och som en minnesbok efter tiden i öknen och är därmed menad att bestå. *Ökenkuriren* gavs ut betydligt oftare och hade målet att hålla bataljonen informerad av de senaste nyheterna. Båda tidningarna har bataljonsredaktionen som avsändare och bataljonen som tänkt mottagare.

Böckerna är inte lika enhetliga i sin form. Hallqvist är sändare för sin bok, han var även bataljonschef. Till en början var boken skriven med honom själv och hans familj som tilltänkt mottagare, sedan blev hans chefer i FN och intresserade parter inom Försvarmakten den tänka mottagaren och efter det har även allmänheten blivit mottagare då boken släppts till allmänheten. Agrells bok har Agrell som sändare och har av allt att döma haft allmänheten som tilltänkt mottagare hela tiden.

Dessa skillnader kan i alla fall delvis förklara de olika berättarstilarna och innehållet. Då tidningarna släpptes under pågående insats och hade bataljonen som tilltänkt mottagare hade det varit kontraproduktivt att tala allt för illa om något av folkgrupperna som FN försökte samarbeta med och detta förklarar de förhållandevis få benämningarna av de stridande parterna. Det orientalistiska språket är också till viss del dolt, i alla fall där ett orientalistiskt språk hade riskerat att skada förhållanden mellan de olika parterna. Det orientalistiska språket syns i stället i full blom när till exempel kvinnor diskuteras då kommentarer som ”mörka skönheter” om än absolut orientalistiska inte nödvändigtvis behöver ses som negativa.

Då böckerna inte går igenom en FN-ledd redaktion innan utgivning har de mer frihet i sitt material vilket syns i deras språk och vad de väljer att skriva om. Detta märks i Hallqvists bok på det orientalistiska språkbruket och i Agrells bok genom den större vikt som läggs på strider och

²⁵⁸ Wendelberg (red.), 1973a, s 2.

de stridande parterna. Här kan man även potentiellt tänka sig att det är vad Agrell tänkte skulle sälja till allmänheten.

7 Slutsats och sammanfattning

Uppsatsen har undersökt ett antal frågor angående beskrivningen av de lokala kulturerna, folkgrupperna och arméerna som möttes av FN-soldaterna under UNEF II insatsen efter Oktoberkriget. Uppsatsen har även undersökt det använda språkbruket inom FN.

Uppsatsen utgår från Edward Saids definition av Orientalism där bilden av orientalen är en bild av en annorlunda och dominerad person som är underlägsen västerlänningen. Under 1800-talet ansåg man inom orientalismen att orientalen var beklagansvärt annorlunda, slarvig och helt utan logik. Ett problem som behövde lösas. Denna äldre del av orientalismen märks tydligt av i delar av materialet. Orientalismen har även många sexistiska inslag. Även positiva drag beskrivs som orientaliska och mystiska.

Även inslag av Concurrences metod och teori har använts som inspiration. Framför allt har Concurrences använts för att stärka skillnaden mellan olika perspektiv. I mitt fall perspektiven från de olika bataljonstidningarna och soldatböckerna som undersökts. Metoden har även använts för att se de så kallade samtida eller samexisterande världsbilderna. Detta hjälper till att förstå att trots att källmaterialet i stort sett alltid ser på händelser ur ett västerländskt perspektiv finns det andra perspektiv värda att tänka på och nämna. Concurrencesmetoden menar också att man alltid måste tänka på att ingen skribent befinner sig i ett politiskt vakuum och deras texter därmed har en stor risk att färgas politiskt och stärka stereotyper.

Uppsatsen är diskursiv i sin uppbyggnad och undersöker inte fakta i texterna utan vad som sägs, hur det sägs och varför. I min

undersökning har jag tagit inspiration av Alvarsson och Sköldbbergs definition av social kontext och mikrokontext och Hellspong och Ledins Situationskontext, intertextuellkontext och kulturkontext. Även deras tankar om hur texternas mottagare och sändare påverkar texten har undersökts.

Angående fråga 1: I bataljonstidningarna beskrivs de lokala kulturerna som delade i två olika distinkta kulturer. Den israeliska och den arabiska. Den israeliska får en mycket liten plats i tidningarna. Den beskrivs som västerländsk, förmodligen i meningen att den är lik kulturen i länder som till exempel Sverige. Den är inte heller arabisk vilket Said påpekar i mångt och mycket sågs som synonymt med orientaliskt i bland annat stora delar av västerländsk media. Den andra kulturen som beskrivs är den arabiska, denna är dock något mer komplicerad. Både beduiner och egyptier hamnar under denna kulturbeskrivning, likaså vissa ospecificerade lokalbefolkningar. Men samtidigt görs det en uppenbar distinktion mellan egyptier och beduiner, mindre tydligt även med de ospecificerade lokalbefolkningarna.

I allmänhet är bilden av den arabiska kulturen mer negativ än bilden av den israeliska. Araberna beskrivs ofta som omoderna, ociviliserade och att det arabiska i allmänhet är sämre än det västerländska. Men det finns även positiva benämningar om den arabiska kulturen. Beduinerna är den mest beskrivna grenen av den arabiska kulturen och blir oftast, men inte alltid, benämnda i negativ mening och med ett orientalistiskt språkbruk.

Fråga 2: Angående beskrivningen av de israeliska och de egyptiska trupperna i bataljonstidningarna kommer uppsatsen fram till följande. De egyptiska soldaterna beskrivs ha en god relation med FN. Utöver det är dock den negativa och orientalistiska bilden överväldigande med kommentarer som till exempel att de är dåliga på sitt jobb, lätt distraherade och även kommentarer som kan tolkas som att de är smutsiga.

De israeliska soldaterna beskrivs i allmänhet i ett bättre sken, ibland som trevliga och positiva kollegor. Det beskrivs oftare att israelerna

samarbetar med FN än vad egyptierna gör, både på Sinaifronten och Libanonfronten. I Ökenkuriren beskrivs de kvinnliga israeliska soldaterna som vackra.

Fråga 3: angående de svenska bataljonstidningarnas beskrivning av lokalbefolkningen visar att Sandpappret och Ökenkuriren hade en genomgående orientalistisk bild av lokalbefolkningen och dess kultur. Om än inte alltid negativ. Beduiner är den del av lokalbefolkningen som får mest uppmärksamhet. I både Sandpappret och Ökenkuriren förekommer positiva och negativa benämningar angående beduiner. De negativa kommentarerna är dock tydligare, beduinerna beskrivs till exempel vid flera tillfällen som ett problem, de liknas vid djur och vid minor. Relationen till beduinerna beskrivs stundom som god stundom som problematisk.

Kvinnor, vilket är ämnet för fråga 4, är en del av lokalbefolkningen som i omgångar tas upp i tidningarna. De blir nästan alltid benämnda på ett mycket tydligt orientalistiskt sätt. I Sandpappret beskrivs de som sensuella, exotiska och villiga med det tydliga undantaget att beduinska kvinnor anses svåråtkomliga men vackra. Att de är svåråtkomliga motsäger bilden som annars ofta finns inom orientalismen där kvinnorna är villiga och uppmuntrande. Men det lägger till en bild av mystik, något som också kan ses som orientalistiskt inom orientalismen. I några få artiklar är denna orientalistiska syn inte lika tydlig. Ett tydligt exempel på detta är när Sandpappret för FN-bataljon 62M talar om minister och doktor Asha Rotib. Artikelnen har ett neutralt språk. Det är med största sannolikhet ingen tillfällighet att en av mycket få neutrala artiklar om kvinnor också är en av få artiklar om högt uppsatta kvinnor.

Med fråga 5 undersöker uppsatsen samma sak som fråga 1–4 men från soldaters synvinkel istället för bataljonstidningarnas. För att svara på hur soldaterna såg på kulturer, lokalbefolkningen och de stridande har två böcker skrivna av soldater undersökts. Soldaterna i fråga är överste Hallqvist

och sergeant Agrell. Med hjälp av dessa böcker har uppsatsen även undersökt hur soldaternas åsikter och benämningar skiljer sig från tidningarnas.

Hallqvist och Agrell har en förhållandevis negativ ton i sina böcker, Agrell om insatsen i stort. Hallqvist om den arabiska delen av lokalbefolkningen och dess kultur. Hallqvist beskriver arabiska delen av lokalbefolkningen som fattig, opunktlig och vidskeplig. Han jämför dem tydligt med västvärlden och hans bild av lokalbefolkningen är negativ och tydligt orientalistisk. Hallqvist lägger dock inte någon större tid på någon del av lokalbefolkningen i sin bok och den israeliska delen av lokalbefolkningen beskrivs knappt alls. Agrells språk är i allmänhet inte lika orientalistiskt som de andra källorna och han lägger nästan ingen tid på att beskriva lokalbefolkningen. Både Hallqvist och Agrell koncentrerar sig istället desto mer på de stridande parterna.

Agrell är tydlig med att han inte ser någon av de stridande parterna som medmänniskor, han gör distinktionen mellan kamraterna i FN och främlingarna, de stridande. Kriget beskrivs som något bara främlingarna ägnar sig åt. Egyptierna beskrivs som naiva och grymma, israelerna som kalla och kalkylerande, båda beskrivs till större delen i dålig dager av Agrell. Agrells negativa åsikter går dock sällan över i orientalistiska åsikter. Han snarare beskriver striderna som ett krig mellan två länder utan att lägga något värde i vilka länder det handlar om. Han bok är inte utan orientalistiska kommentarer men de är färre än i resterande källor och beskrivs ofta som åsikter han observerar hos andra soldater och inte nödvändigtvis något han själv tycker. Det är här värt att påpeka att Agrells bok är skriven i efterhand, år 2000, och han har därmed haft möjlighet att ändra sitt språkbruk om han så önskat.

Hallqvist beskriver den egyptiska armén som tvådelad, en reguljär del och en del bestående av en studentmilis. När det talas om studentmilisen beskrivs den arabiska vidskepligheten som att det gör milisen

mycket farlig på natten då de kan skjuta sporadisk omkring sig. Även Agrell påpekar att man hörde skott i natten från delar av den egyptiska armén, han skriver dock inget om vidskeplighet i sammanhanget.

Den reguljära delen av den egyptiska armén har en mer positiv bild i Hallqvists bok. Vid ett ovanligt tillfälle där Hallqvist är mer positivt lagd i sin text än tidningarna påpekar han att officerarna i den egyptiska armén är bra på engelska vilket säger emot vad Sandpappret vid några tillfällen säger om de egyptiska soldaterna. Han beskriver dem även som österländskt artiga. Hallqvist drar inte heller alla personer i en armé över en kam, något tidningarna har en förmåga att göra i sina artiklar. Den egyptiska armén beskrivs till exempel som trevlig men att den innehåller otrevliga personer.

Även den israeliska armén beskrivs tydligare i Hallqvists bok än i tidningarna. Hans bild av dem är negativ. De beskrivs som raka, snabba och lömska. Trots sin negativa bild påpekar Hallqvist att svenskarna är mer lika israelerna än egyptierna då både Israel och Sverige är tekniska samhällen med god utbildning. Hallqvist har med andra ord en negativ bild av den israeliska armén men inte en orientalistisk, han liksom Sandpappret jämför dem med västerländerna. I samma mening påpekar han även att Egypten är ett icketekniskt land.

Fråga 5.1 och 5.1.1 handlar om skillnaden mellan soldaternas och tidningarnas bild, om det finns någon sådan och varför det i så fall finns. Det finns ett antal skillnader mellan hur bataljonstidningarna har valt att skriva om folkgrupper och kulturer och hur de utvalda soldatböckerna har valt att skriva om samma sak. De tydligaste skillnaderna är att soldatböckerna koncentrerar sig betydligt mer på de stridande än vad tidningarna gör och har ett mer genomgående negativt språkbruk, med några få undantag som när Hallqvist skriver om de egyptiska språkkunskaperna. Soldatböckerna kommer undan med det negativa språkbruket då de inte behöver förhålla sig till FN-redaktionen vilket tidningarna behöver göra. FN-

redaktionen uppmanar sina skribenter att vara respekterande och positiva. Till större delen är dock böckerna och tidningarna överens om åsikter som skrivs ut, men de koncentrerar sig på olika saker. Böckerna som inte behövt genomgå FN:s redaktion har ett allmänt grövre, men inte alltid mer orientalistiskt, språk.

Fråga 6: går in på förändring i hur lokalbefolkningen, kulturer och de lokala arméerna beskrivs över tid eller på grund av specifika händelser. Här blir svaret att inga förändringar går att fastställa över tid. Detta antas bero på att källorna är på plats under för kort tid för att en skillnad ska skapas. Sandpappret är på plats under en längre period men byter sin redaktion runt var sjätte månad och potentiella uppfattade ändringar förs inte över på den nya redaktionen som i mångt och mycket börjar om tidningen på nytt. Även när man tittar på händelser som förändrar det använda språkbruket är det ganska tomt. Den enda viktiga händelse om förändrade språkbruket angående lokalbefolkningarna och dess kulturer var när FN:s buffertzon utökades under FN-bataljon 60M:s tid. Denna händelse skapade en stor ökning av beduiner i den svenska delen av buffertzonen. Efter detta ökade benämningen av beduinerna och dess kultur markant i tidningarna jämfört med de andra lokalbefolkningarna. Vid detta lag hade båda bokskribenterna avslutat sin tjänstgöring på plats därmed syns inte denna händelse i deras böcker.

Fråga 7: handlar om orientalistiska tankar och språkbruk. Huruvida språkbruket är orientalistiskt är svaret ja. Enligt alla de definitioner uppsatsen använder för orientalism är språkbruket orientalistiskt. Det finns tydliga exempel genom alla delar av källmaterialet, om än betydligt mindre hos Agrell. Intressant nog riktas det orientalistiska språkbruket nästan enbart mot den arabiska delen av lokalbefolkningen och arméerna. Vilket enligt Edward Said inte är helt oväntat då bilden av en oriental bland annat i stor del av västerländsk media var synonymt med bilden av en arab. Den

israeliska kulturen benämns vid tillfällena som västerländskt och verkar i allmänhet anses betydligt mer lik den svenska kulturen.

För att sammanfatta resultatet kan man med andra ord säga att de lokala folken, kulturerna och arméerna blir beskrivna orientalistiskt av alla använda källor. De negativa bilderna är betydligt fler än de positiva. Denna trend märkt tydligast angående den delen av befolkningen som huvudsakligen beskrivs. I tidningarna hamnar beduinerna i denna roll. I böckerna är de båda de stridande sidorna.

Tidningarna försöker minska det orientalistiska och negativa språket med hjälp av olika regler om hur deras skribenter får uttrycka sig men en stor del orientalistiskt språk kommer ändå med i tidningarna dock inte i lika grova ordalag som böckerna till och från använder sig av.

Att både tidningarna och böckerna använder ett orientalistiskt språkbruk i stor utsträckning, men som påpekat tidigare betydligt mindre i Agrells fall, tyder på ett utbrett orientalistiskt tanke sätt. Man märker att soldaterna och skribenterna uppmärksammar skillnaderna mellan dem och lokalbefolkningen och ofta väljer att framföra det på ett negativt sätt eller som att skillnaderna gör lokalbefolkningen konstig och mystisk. Männena hamnar i ett brett orientalistiskt spektrum som inte allt för sällan går tillbaka på 1800-tals orientalismen där man ser orienten som beklagansvärt annorlunda.

Kvinnorna i sin tur hamnar i ett av två läger, exotiska, erotiska och villiga. Eller exotiska svåråtkomliga och mystiska. Kvinnor beskrivs förhållandevis ofta som objekt skapta ur fantasi istället för som människor.

Trots att bilden som visas i tidningar är orientalistisk och mer negativ än positiv är den sällan grov. Lokalbefolkningen beskylls visserligen för att vara problematiska och utföra vissa brott. Det sistnämnda ibland utan några egentliga bevis. Brotten de beskylls för är oftast mindre grova. Det är endast några enstaka tillfällen där någon form av våld från lokalbefolkningen beskrivs och då påpekar samma artikel att den svenska beduinofficieren ber

att de skyldiga ska komma undan med endast en utskällning. Detta följer logiken att även om tidningarnas skribenter har orientalistiska och negativa tankar om lokalbefolkningen så vore det kontraproduktivt att beskylla dem för grova brott om det inte var absolut nödvändigt. Då det hade kunnat minska soldaternas vilja att hjälpa lokalbefolkningen vilket i sin tur hade försvårat FN:s arbete. Det finns inget som tyder på att våldsbrott var utbredda men när det skedde och beskrevs kom de skyldiga undan mycket lindrigt.

Att tid och händelser inte påverkat benämningen av kulturer, lokalbefolkningen och de stridande sidorna nämnvärt var ett resultat som till en början förvånade mig men som framför allt antas bero på att varje källa, eller i sandpapprets fall varje redaktion, var på plats under en kort period och därmed inte han utveckla sina åsikter märkbart under tiden. Hade samma skribenter funnits på plats under hela insatsen hade förmodligen resultatet sett annorlunda ut. Än tydligare hade det förmodligen blivit om man undersökt förändring över flera olika insatser likt Ericson Wolkes undersökning *Fredsbevarande eller fredsframtvängande?: Svenskt deltagande i internationella truppinsatser 1921 – 2017* Ericson Wolke undersöker olika insatser och dess skillnad inom vad han kallar den sexdelade typografin där bland annat skillnaden mellan fredsbevarande och fredsframtvängande insatser ingår. En kombination med Ericson Wolkes undersökningsbredd hade med största sannolikhet givit en större variation över tid genom de olika insatserna. Det hade även kunnat bli mycket intressant att se om det finns skillnader mellan vad Ericson Wolke kallar fredsbevarande och fredsframtvängande insatserna och hur bataljonerna och dess tidningar benämnde lokalbefolkningen och kulturer inom de olika sorternas insatser.

Även Tullbergs undersökning *"We are in the Congo now": Sweden and the trinity of peacekeeping during the Congo crisis 1960–1964* öppnar för intressanta möjligheter. Tullbergs undersökning går delvis in på

olika formers rasism och bilder av kulturell överlägsenhet. Han skriver om hur det syns i bland annat de fälttidningar han har undersökt. Det gör att man kan dra många paralleller mellan hans undersökning och denna. Tittar man på denna undersökning och Tullbergs tillsammans får man ett större tidsspann än med enbart denna undersökning. Skillnaden i språkbruket blir genast mycket tydligare. Här ska påpekas att Tullberg undersöker ett annat geografiskt område än denna undersökning vilket kan vara en anledningarna till det annorlunda språkbruket. Men tittar man på vad som officiellt blev godkänt av en FN-redaktion ser man ett betydligt grövre språk i många av Tullbergs uppskrivna exempel.

Precis som Ericson Wolkes undersökning öppnar denna uppsats tillsammans med en undersökning som Tullbergs upp vägen för mycket intressanta resultat, under ett längre tidsspann, angående folkgrupper, kulturer och deras beskrivningar inom FN.

Man hade även kunnat kombinera denna undersökningstyp med andra typer av undersökningar för att ytterligare fördjupa bilden av FN-insatser. böcker som Stjernfelts *Fredsskådeplats Sinai: FN:s fredsbevarande operationer i Mellanöstern 1973 – 1980* och Skölds *I fredens tjänst: Sveriges medverkan i Förenta Nationernas fredsbevarande styrka i Mellanöstern 1956 – 67* hade kunnat skapa en ännu tydligare bild av insatserna de undersöker om de använt metoder och teorier i likhet med denna uppsats som ett komplement. Det hade kunnat ge en tydligare bild av hur FN-soldaterna såg på situationen. Vilket i sin tur kunde förklara hur och varför de handlade i olika lägen. Stjernfelt och Sköld undersöker vad som gick bra och dåligt i sina respektive insatser. De ger konstruktiv kritik som är tänkt att användas i senare insatser. Till exempel kommer båda fram till att en snabbt insatt trupp var viktig för framgång. Som negativt nämns av Sköld till exempel att logistiken var dålig. Att titta på åsikter som sprids både genom bataljonstidningar och av soldater hade kunnat förstora forskningens redan

stora bredd ytterligare och ge mer nyttig information till senare insatser. vilket är vad både Stjernfelt och Sköld gett sig ut för att göra.

Detta perspektiv hade även kunnat vara intressant för mer politiska undersökningar som till exempel Fermanns *UNEF II – 1973 – 80: Instrument for forhandlet konfliktløsning*. Där FN-truppernas politiska funktion på plats undersöks. Fermann menar att en mycket viktig aspekt i insatsen var de förhandlingar som gjordes i och runt insatsen. Denna sorts undersökning borde därmed också vinna på att ha en insikt i hur soldaterna tänkte om folken FN förhandlade med och deras kultur. Särskilt intressant borde åsikten hos högt uppsatta soldater vara för denna sorts undersökning. Soldater som till exempel bataljonschef Per Olof Hallqvist. Även bilden de officiella bataljonstidningarna visade borde anses intressant.

Huvudämnena i denna uppsats, FN:s språkbruk och dess beskrivningar av lokalbefolkningar, kulturer och arméer, är ett förhållandevis outforskat ämne som jag anser har mycket intressant fakta att ge och en möjlighet att visa en tidigare dold sida inom FN:s historia. Jag hoppas att denna uppsats har visat att forskning på detta ämne både kan skapa ny kunskap och kombineras med andra forskningsmetoder för att skapa ett ännu större djup.

Referenser

Otryckta källor/internetkällor

Förenta nationerna [www.peacekeeping.un.org/home/where we operate/current operations/MINUSMA](http://www.peacekeeping.un.org/home/where%20we%20operate/current%20operations/MINUSMA)

<https://peacekeeping.un.org/en/mission/minusma> (avläst 2022-03-23)

Jämställdhetsmyndigheten, www.jamstall.nu/Start/Om

jämställdhet/Fakta/Viktiga årtal, www.jamstall.nu/fakta/viktiga-artal/ (avläst 2022-04-01).

Linnéuniversitetet, www.lnu.se, Linnaeus University Centre for Concurrences in Colonial and Postcolonial Studies,

<https://lnu.se/forskning/sok-forskning/linnaeus-university-centre-for-concurrences-in-colonial-and-postcolonial-studies/> (avläst 2022-08-23).

Tryckta källor och litteratur

Agrell, Wilhelm, *Yom kippurkriget och Sverige 1973*, Medströms Bokförlag, Stockholm, 2021

Agrell, Wilhelm, *Ökenvägen: minnet av krig*, Carlsson Bokförlag, Stockholm, 2000

Alvesson, Mats, Sköldberg, Kaj, *Reflexive Methodology; New Vistas for Qualitative Research*, Sage, Los Angeles, 2018

Ericson, Wolke, Lars, "Fredsbevarande eller fredsframtvängande?: Svenskt deltagande i internationella truppinsatser 1921 – 2017", *Historiskt tidskrift* 139:3 2019

Fermann, Gunnar, *UNEF II – 1973 – 80: Instrument for forhandlet konfliktløsning*, Norsk utenrikspolitisk institutt, Oslo, 1988

Fur, Gunlög, "Concurrences as a Methodology for Discerning Concurrent Histories", Brydon, Diana, Forsgren, Peter, Fur, Gunlög, (red.) *Concurrent Imaginaries, Postcolonial Worlds: Toward Revised Histories*, Koninklijke Brill, Leiden, 2017

Förenta Nationerna, *Förenta Nationernas stadga och stadga för den internationella domstolen*.

Golan, Galia, "THE SOVIET UNION AND THE OCTOBER WAR", Siniver, Asaf (red.) *The Yom Kippur War: Politics, Legacy, Diplomacy*, Oxford University Press, New York, 2013

Halqvist, Per, Olof, *Eld upphör!: Med FN-trupp i Sinai*, Studentlitteratur, Lund, 1977

Hellspång, Lennart, Ledin, Per, *Vägar genom texten: Handbok i brukstextanalys*, Studentlitteratur AB, Lund, 1997

Hållén, Nicklas, "Travel Writing and the Representation of Concurrent Worlds", Brydon, Diana, Forsgren, Peter, Fur, Gunlög, (red.) *Concurrent Imaginaries, Postcolonial Worlds: Toward Revised Histories*, Koninklijke Brill, Leiden, 2017

Said, Edward, W. *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 2016

Siniver, Asaf, "US FOREIGN POLICY AND THE KISSINGER STRATAGEM", Siniver Asaf (red.) *The Yom Kippur War: Politics, Legacy, Diplomacy*, Oxford University Press, New York, 2013

Sköld, Nils, *I fredens tjänst: Sveriges medverkan i Förenta Nationernas fredsbevarande styrka i Mellanöstern 1956 – 67*, Almqvist & Wiksell international, Stockholm, 1990

Stjernfelt, Bertil, *Fredsskådeplats Sinai: FN:s fredsbevarande operationer i Mellanöstern 1973 – 1980*, Allmänna förlaget AB, Stockholm, 1987

Svenska akademins ordbok, www.saob.se sökord harem, publicerad 1930, avläst 2022-03-30

Tullberg, Andreas, *"We are in the Congo now" : Sweden and the trinity of peacekeeping during the Congo crisis 1960 – 1964*, Lunds universitet, Lund, 2012

Materialet under är hämtat från följande webbsurs. Fredsarkivets digitala veteranarkiv, Fokus Sinai <http://veteranarkiv.fba.se/fokussinai>

Asp, Janne, "BRON TAGEN, KLART SLUT!", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978i

Asp, Janne, "Det var här vi började förstå varför det behövs FN-soldater i Sinaiöknen!", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 1, 1978a

Asp, Janne, "I Srafa möter byborna med blommor", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978f

Asp, Janne, "KhardalaBRON", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978g

Asp, Janne, "Spända ansikten följer svenskarna genom de sönderskjutna byarna", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978d

Asp, "Svenskarna – symbol för krigsslutet?" Janne, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978e

Asp, Janne, ”Svensk insats efter snabba beslut i FN”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978c

Asp, Janne, ”Svensk uppfinningsrikedom: Splittersäkra bilar löser broproblemet”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978h

Asp, Janne, ” – Tack pojkar men det här klarar jag själv”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 1, 1978b

Asp, Janne, ” – Varför siktar ni på oss?” *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 68M, No. 6, 1978j

Bergh, Ove, ”25 I en bil record”, *Sandpappret* FN-bataljon 64M, No. 3, 1977a

Bergh, Ove, ”Doktorn på rond bland beduiner”, *Sandpappret*, FN-bataljon 64M, No. 2, 1977d

Bergh, Ove, ”HÄR FANNS DET STÅLAR I NÄSTAN ALLA VALUTOR”, *Sandpappret*, FN-bataljon 64M, No. 6, 1977b

Bergh, Ove, ”ÖKNENS KUNG PÅ KNÄ FÖR FN”, *Sandpappret*, FN-bataljon 64M, No. 5, 1977c

Carlsson, Enoc (red.), ”Swedish Why???” *Sandpappret* Minnesbok för FN-bataljon 54M, No. 4, september 1974b

Carlsson, Enoc (red.), ”Artisteri och dans av överstar och major”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 54M, No. 6, november 1974b

Dahl, Anders, ”Om brudar I FN tycker jag...”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, Nr1, 1979a

Edgren, Stig ”DET VERKAR SOM OM FREDEN HAR EN CHANS”, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 4, oktober 1978

Ekman, Rolf, "Folkets röst", *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, No. 2, december – januari 1973 – 1974

Erikson, Sten, "LÅNG RAPPORT OM KORT RESA", *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, No. 3, februari 1974a

Gustafsson, Kjell, "De komma från öst och väst", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 1, juli 1976f

Gustafsson, Kjell, "DÄR STOD DU PLÖTSLIGT DU SVENSK SVENSSON...", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 1, juli 1976b

Gustafsson, Kjell, "Fart och fest när ministern kom" *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 62M, nr 1, juli 1976h

Gustafsson, Kjell, "Hos shejken i Rabah går ingen hungrig hem", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 62M nr 2, augusti 1976c

Gustafsson, Kjell "HÄR KOMMER ABDUL: på väg till en ny arbetsdag..", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 6, december 1976g

Gustafsson, Kjell, "... och så åkte dom ut på en ökentur som sent ska glömmas!", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 4, oktober 1976d

Gustafsson, Kjell, "Uråldrig metod fångar fåglar", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 5, november 1976e

Gustafsson, Kjell, "– Vem har gått fram här? Infokillarna – det är dom som plockar fram fakta...", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon FN 62M, nr 3, september 1976a

Hjalmarsson, Carl-Gustaf, "MÖTE MED EN ANNAN RELIGION" *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, Nr 3, februari 1973

Jansson, Karl-Axel "kaj" (red.), "DET VAR ETT PARTY", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 54M, nr 2, 1974.

Lidén, Kåbe, "Checkpoint 567 – porten österut", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 2, 1979d

Lidén, Kåbe, "Det kom en order som blev början till något stort", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 5/6, 1979h

Lidén, Kåbe, "Hos polisen i Romani", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 2, 1979a

Lidén, Kåbe, "Israeliskt motståndsnäste vår nordligaste position", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 4, 1979g

Lidén, Kåbe, "Lyckad premiärtransitering trots orutin och tidsbrist", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 1, 1979c

Lidén, Kåbe, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 5/6, 1979i

Lidén, Kåbe, "Skadad dromedar fick ej avlivas" *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 4, 1979b

Lidén, Kåbe, "Smugglargång på stranden?", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 2, 1979e

Lidén, Kåbe, "SPRÅKFÖRBISTRING", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 72M, nr 3, 1979f

Lindgren, Jonas, "Vi får inte glömma säkerheten!", *Sandpappret*, minnesbok för FN68M, No. 1, 1978

Ludde, "Sandpappret avslöjar: Veterinär förbjuder egyptisk man men äter själv pepparstek på Hilton", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 54M, No. 2, Juli 1974

Lundgren, Bo, R. "Folkets röst" *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, No. 3, februari 1974

Nerpin, Kjell, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-december 1979

Nilsson, Tommy, "Jag stack från Kaktus" *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 74M/E Maj – december 1979

Persson, Tommy, "BEDUINERNA", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 3, september 1978c

Persson, Tommy, "DET ÄR SKÖNT MED GODA GRANNAR", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 3, september 1978b

Persson, Tommy, "IFK Romani och Tensta BK" *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 2, augusti 1978a

Persson, Tommy, "'Jag är förälskad'", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 2, augusti 1978e

Persson, Tommy, *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 1, juli 1978e

Persson, Tommy, "Vår första transitering...", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 70M, No. 1, juli 1978d

Plomgern, Bengt, "Dom hamnade i hetluften första dagen", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 66M, No. 1, 1977a

Plomgern, Bengt, "Svepet – sandpappret – svepet", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 66M, No. 1, 1977b

Sandpappret, "– BEDUINER PÅ RÄKNING" minnesbok för FN-bataljon 60M, No. 3, april 1976b

Sandpappret, "Beduin-mötet, en historisk uppgift", minnesbok för FN-bataljon 60M, No. 4, maj 1976c

Sandpappret, "Beduinofficer – ett komplicerat jobb!", minnesbok för FN-bataljon 60M No. 5, juni 1976a

Sandpappret, "FIRST CAMEL TROP DRAR UT...", minnesbok för FN-bataljon 60M, No. 2, mars 1976d

Sandpappret, "Inget kvinnoår här", minnesbok för FN-bataljon 60M, No. 3, april 1976f

Sandpappret, "Utspisning hos Bataljon 60 M:s nya öken-grannar", minnesbok för FN-bataljon 60M, No. 2, mars 1976e

Sköld, Nils, "CA: Vi behövs I Sinai", *Sandpappret*, minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-december 1979

Söderberg, Bo, *In service of peace*, minnesbok för FN-bataljon 58M, 1975

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "BEDUINERNA", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979f

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "BEDUINERNA SINAIS INVÅNDARE", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979e

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "Brända bullen i Tensta", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979b

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "Dagen som ändrade vår situation – och vår uppgift", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979a

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "SISTA FANVAKTEN", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979g

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "SÅ HÄR SER HAN UT SHEJKEN SOM GILLAR SVENSKOR", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979c

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "VAD HÄNDE SEDAN???", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979h

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "Vilken hustru tror ni betingar högsta priset", *Sandpappret*, Minnesbok för FN-bataljon 74M/E, maj-dec 1979d

Wendelberg, Anders (red.), "CAIRO", *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, No. 2, december – januari 1973-1974a

Wendelberg, Anders (red.), "ETT TIPS: VÄLJ RÄTT TURISTERESA" *Sandpappret*, FN-Bataljon 52M, No. 1, november-december 1973c

Wendelberg, Anders (red.), "FÖRUNDERLIGA SAKER HÄNDA", *Sandpappret*, FN-bataljon 52M No. 4, mars 1974b

Wendelberg, Anders (red.), "GODDAG FN-SOLDATER" *Sandpappret*, FN-bataljon 52M, No. 1, november-december 1973a

Wendelberg, Anders (red.), "MÅNADENS LEDARE", *Sandpappret*, FN-bataljon 52M No. 3, feb 1974a

Wendelberg, Anders (red.), "TUR I KAIRO" *Sandpappret*, FN-Bataljon 52M, No. 1, november-december 1973b

Widberg, Kjell, "FINT RESULTAT i 'halvtid' för 60 M!", *Sandpappret*, Minnesbok för FN 60M, No. 2, mars 1976a

Widberg, Kjell, "TACK FÖR ÄNNU EN FIN INSATS!", *Sandpappret*, Minnesbok för FN 60M, nr 4, Maj 1976b

Materialet under är hämtat från följande webblesurs. FN-veteranerna 72M:s digitala arkiv <https://72m.se/tidningar/kenkuriren.html>

Bataljonspastorn, "571 MINERAR...", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 69, 11 maj 1979c

Bataljonspastorn, "ISRAELISK BASKET-SEGER", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 38, 28 februari 1979e

Bataljonspastorn, "PREFAB-TEST...", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 59, 18 april 1979b

Bataljonspastorn, "PROBLEM MED VÅRA GRANNAR", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 56, 9 april 1979a

Bataljonspastorn, "PRYOEELEV VID 1. KOMP...", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 23, 24 januari 1979d

Bataljonspastorn, "vilka är det egentligen som tvättar sig om nätterna?"
Ökenkuriren, FN-bataljon 72M, nr 9, 22 december 1978a

Dahl, Anders, "TILL SIST:", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 46, 19 mars 1979b

Lidén, Kåbe, "bortförklaring 1:", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 10, 27 december 1978d

Lidén, Kåbe, "bortförklaring 2:", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 10, 27 december 1978e

Lidén, Kåbe, "DAGENS ROS", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 12, 2 januari 1979j

Lidén, Kåbe, "ENKLARE ÄN VI VÅGADE TRO...", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 37, 26 februari 1979i

Lidén, Kåbe, "EN NÅGOT FÖRVIRRAD SITUATION" *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 76, 28 maj 1979m

Lidén, Kåbe, "FÖRLUST I FÖRSTA FOTBOLLSMATCHEN",
Ökenkuriren, FN-bataljon 72M, nr 10, 27 december 1978c

Lidén, Kåbe, "Redaktionell Service", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 2, 8 december 1978b

Lidén, Kåbe, "SVÅRT SKADAD DROMEDAR FICK EJ AVLIVAS",
Ökenkuriren, FN-bataljon 72M, nr 37, 26 februari 1979k

Lidén, Kåbe, "Tji bilder" *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 2, 8 december 1978a

Lidén, Kåbe, "VATTENSTRUL", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 76, 28 maj 1979n

Lidén, Kåbe, "VAD DOM SA:", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 20, 17 januari 1979o

Lidén, Kåbe, "VILDA HUNDAR TILL ATTACK", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 7, 20 december 1978f

Michel, Per-Olof, "FÅRAKTIGT PÅ GÖTA LEJON", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 70, 14maj 1979

Sfinxen, Bengt, "MEDDELANDE FRÅN SHERIFFEN" *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 18, 12 januari 1979

Sheriffen, "DET SÄGS...", *Ökenkuriren*, FN-bataljon 72M, nr 77, 30 maj 1979

Ullgren, Sven, Palme, Svante, "SVENSK INSATS II", *Ökenkuriren* FN-bataljon 72M, nr 82, 13 juni 1979i

